

MERE MUSIK TIL BYENS BØRN

Midtvejsrapport
Finn Holst, august 2017

Børne- og Ungdomsforvaltningen
Københavns Kommune

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
1 Overblik	5
1.1 Baggrund:	5
1.2 Struktur:	5
1.3 Om førsteårs rapport	6
1.4 Om midtvejsrapport	6
2. Aktiviteter i projektperioden	9
2.1 Aktiviteter i første projekt-år	9
2.2 Aktiviteter i andet projekt-år	10
2.3 Planlagte aktiviteter i tredje projekt-år	12
3 Lokale projekter	14
3.1 Den Cyklende Musikskole Amager	16
3.2 DCM VANLØSE	25
3.3 Musikalliancen Korsager Skole	27
3.4 Street Musikskole Sydhavnen	35
3.5 Nørrebro - Bispebjerg	41
3.6 Musikkarrusel	48
3.7 Husum, Sang- og Guitarstjerner	50
4 Om at nå målgruppen	54
5 Viden- og erfaringsdeling	56
5.1 Videndeling	56
5.2 Læringsfælleskab	57
5.3 Fælles koncert	59
6 Centrale temaer	60
6.1 Tværinstitutionelt samarbejde	60
6.2 Musikalske fællesskaber	62
6.3 Musiceren som tilgang	62
Bilag	66
1. Projektbeskrivelse	
2. Artikel fra Musikeren	

Indledning

Der gennemføres et pilotprojekt med henblik på at sikre, at mange flere børn i København får mulighed for at deltage i forskellige former for frivillig musikundervisning med det særlige fokus, at mange flere børn i København får mulighed for at deltage i forskellige former for frivillig musikundervisning.

Pilotprojektet løber over tre år og er tilsvarende inddelt i tre faser:

Første fase. Den første fase er kendetegnet ved åben udvikling (divergent strategi)

Anden fase. Indsætterne skal gradvist etableres som et sammenhængende koncept med fokus på længerevarende, bæredygtige forløb og værdiskabelse gennem videndeling (konvergent strategi)

Tredje fase. I projektets afsluttende fase er fokus stabilisering af konceptet og lokalforankring af indsætterne (forankring).

Projektets første fase (første projektår) er kendetegnet ved åben udvikling. I hvert af Københavns administrative områder (Amager, Nørrebro, Vesterbro-Valby, Vanløse-Brønshøj, og Østerbro-Indre By) er der i projektets første fase etableret en række meget forskellige lokalprojekter, som omfatter klassisk musik, band, elektro-pop, sangskrivning, rap, stomp, børnemusical og meget mere, iværksat af en række meget forskellige aktører (se afsnit 1.3).

Det er interessant, hvordan der er tale om aktører i de meget forskelligartede delprojekter, der kan noget særligt, og meget forskelligt. Der er unikke værdier i hvert af de mange forskelligartede lokalprojekter. Der er gennemgående tale om en række aktører i lokalprojekterne med et omfattende erfarings- og kompetence-grundlag.

Den store diversitet fremstår som en tydelig styrke ved projektets første fase. Der er gennemført observation og interviews i de forskellige delprojekter, for at indsamle viden om de særlige værdier i de forskellige aktiviteter, der skyder op.

Den store variation i lokalprojekter har omfattet en række aspekter, herunder længden af projekter (fra meget korte til længere). Dette har såvel betydning for børnenes udbytte, som for muligheder for forankring og bæredygtighed.

Der er kommet en mangfoldighed / divergens af muligheder på banen i den første fase, som grundlag for, i anden fase, at arbejde med at skabe længerevarende, bæredygtige forløb i projektet

I projektets anden fase (andet projektår) tydeliggør der sig en skelnen mellem hhv. potentielle indsætter - mulige projekter i udvikling, og etablerede indsætter - etablerede projekter, der konsolideres som længerevarende, bæredygtige forløb, som *programmer*. Samlet set udkrystalliserer der sig således fungerende programmer, som begynder at tegne et koncept for at mange flere børn, herunder børn fra mindre ressourcestærke hjem, i København fremadrettet får mulighed for at deltage i frivillig musikundervisning i forskellige former (se afsnit 1.4).

Der er konkret tale om en række tiltag, hvor formålet opnås gennem forskelligartede indsætter: undervisning med orkesterinstrumenter, elektronisk musik, rap og sangskrivning, kor- og instrumentalundervisning osv. Platformene er både kulturhuse, fritidsinstitutioner og foreninger. Institutionelt samarbejdes på tværs - fx ved at møde børnene og skabe interesse i skolen som grundlag for frivillige aktiviteter som udføres i samarbejde med en fritidsinstitution. De forskellige

aktører indgår således i tvær-institutionelle samarbejder med skole og fritidsinstitutioner (se afsnit 6.2).

Samtidig udvikles konceptet i konvergent retning med videndeling, læringsfællesskaber og fælleskoncerter på tværs af de forskelligartede tiltag (se afsnit 5).

Den foreliggende midtvejsrapport indledes med en indledning om projektet og de første to projektår (afsnit 1) samt med et overblik over lokalprojekter i første projektår, andet projektår og planlagte lokalprojekter i tredje projektår (afsnit 2). Herefter følger beskrivelser af lokalprojekter (Afsnit 3). De enkelte lokalprojekter sættes i sammenhæng på tværs af projektforsøgets første, andet og tredje år med fokus på de videreførte projekter. Nogle projekter er gennemført i både første og andet projektår og er planlagt for tredje projektår, andre er først igangsat i andet projektår og planlagt for tredje projektår, og endnu andre påbegyndes først i tredje projektår. Af særlig interesse er projekter der er etablerede og som fortsættes, og som er ved at udvikle eller har udviklet program-karakter.

I det fjerde afsnit uddybes de forskellige strategier i lokalprojekterne med henblik på at nå målgruppen, og spørgsmålet om i hvor høj grad målgruppen nås under inddragelse af det socialøkonomiske indeks ESCS.

I femte afsnit beskrives projektets viden- og erfaringsdeling i form af Videndelingsmøder og Læringsfællesskaber for undervisere, og det anbefales at etablere fælles elevkoncerter.

Sjette afsnit uddyber centrale temaer der er udviklet på grundlag af de gennemførte videoobservationer og interviews: Tværinstitutionelt samarbejde, musikalske fællesskaber og musikeren som tilgang.

Midtvejsrapporten bygger på Førsteårsrapporten, videoobservation, interviews herunder interviews med børn, CPR baserede træk af ESCS-data og spørgeskemaer. Antallet af aktiviteter i det samlede projekt er steget markant fra første projektår til andet projektår - trods intentionen om færre længerevarende indsatser. Tak til studentermedhjælperne Mathias, Mette og Casper som har bidraget til empiri-indsamlingen.

Finn Holst

Ph.D., M.A., M.Ed.

August 2017

1 Overblik

Der gennemføres et pilotprojekt med henblik på at sikre, at mange flere børn i København får mulighed for at deltage i forskellige former for frivillig musikundervisning.

I København er der en geografisk og social skævhed i hvilke børn, der benytter musikskolerne.

Der fokuseres derfor særligt på at udbrede musikundervisningen til børn fra mindre velstillede eller ressourcestærke hjem og børn fra geografiske områder af byen, hvor der ikke er let adgang til musikundervisning.

1.1 Baggrund:

I forbindelse med udmøntningssagen om budget 2015 har Børne- og Ungdomsudvalget d. 5. november 2014 besluttet at gennemføre et pilotprojekt, for at fremme den frivillige musikundervisning i København. Notatet indeholdt tre hovedaktiviteter. Den ene hovedaktivitet, "Mere musik til byens børn", blev vedtaget og udmøntes i dette projekt.

Formålet med projektet Mere Musik til Byens Børn er: "... at sikre, at mange flere børn i København fremadrettet får mulighed for at deltage i frivillig musikundervisning i forskellige former. Særligt fokuseres der på at fremme, at alle børn i hele byen, herunder at børn fra mindre ressourcestærke hjem, deltager i tilbud om frivillig musikundervisning." (projektbeskrivelsen - bilag)

1.2 Struktur:

Projektet drives i et samarbejde på tværs af Børne- og Ungdomsforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen med stor inddragelse af lokale musikudbydere.

Pilotprojektet har midler til at vare i tre år og er tilsvarende inddelt i tre faser:

Første fase. Den første fase er kendetegnet ved åben udvikling. Musikforløb og -aktiviteter af forskellig karakter, der kan tiltrække målgruppen, skyder op lokalt. Der er fokus på at afprøve nye metoder, og at udvide kredsen af musikudbydere, der kan skabe længerevarende, bæredygtige forløb – også efter projektmidlerne udløber.

Anden fase. Indsatserne skal gradvist etableres som et sammenhængende koncept i anden fase, så de lokalt forankrede musikforløb og -aktiviteter fungerer som 'hot spot's'. Videndeling mellem musikudbydere og –undervisere understøttes, og fokuset på længerevarende, bæredygtige forløb intensiveres.

Tredje fase. I projektets afsluttende fase er stabilisering af konceptet og lokalforankringen af indsatserne altafgørende, for at sikre et uundværligt bidrag til flere frivillige musikundervisningstilbud til byens børn.

Der er nedsat et Advisory Board, som består af musikfaglige eksperter fra Musikskolen, Musikudvalget, Sønderbro Skole, Børne- og Ungdomsforvaltningen og Kultur og Fritidsforvaltningen. Advisory Board'et følger pilotprojektet i hele perioden og har en rådgivende funktion i forhold til de konkrete aktiviteter, der igangsættes, og er således en aktiv medspiller i udviklingen.

Der er en tovholder for hvert af BUF-områderne: Amager, Indre By/Østerbro, Valby/Vesterbro/Kgs.

Enghave (VVK), Nørrebro/Bispebjerg samt Vanløse/Brønshøj/Husum (VBH)

Der indgår følgeforskning (ph.d. Finn Holst) i den treårige periode for at indsamle og udvikle viden om de musikpædagogiske indsatser i projektet og betydningen heraf for de deltagende børn, samt i forhold til i hvilket omfang den konkrete målgruppe nås. Arbejdet er grundlag for førsteårsrapporten som udkom i 2016, den foreliggende midtvejsrapport i 2017 og en slutrapport i 2018.

1.3 Status første projektfase

Projektets første fase er kendetegnet ved åben udvikling. I hvert af Københavns administrative områder (Amager, Nørrebro, Vesterbro-Valby, Vanløse-Brønshøj, og Østerbro-Indre By) er der i projektets første fase etableret en række meget forskellige lokalprojekter. Det er interessant, hvordan der er tale om aktører i de meget forskelligartede delprojekter, der kan noget særligt, og meget forskelligt. Der er unikke værdier i hvert af de mange forskelligartede lokalprojekter. Der er gennemgående tale om en række aktører i lokalprojekterne med et omfattende erfarings- og kompetence-grundlag. Den store diversitet fremstår som en tydelig styrke ved projektets første fase. Der blev i første år gennemført et videndelingsmøde for at udnytte dette, og planlagt at etablere viden- og praksisdeling specifikt for undervisere i form af et professionelt læringsfællesskab og netværksdannelse.

Den store variation i lokalprojekter har omfattet en række aspekter, herunder længden af projekter (fra meget korte til længere). Dette har såvel betydning for børnenes udbytte, som for muligheder for forankring og bæredygtighed. Det blev derfor fremtidigt vægtet at udvikle og gennemføre flere længerevarende projekter.

Der er kommet en mangfoldighed / divergens af muligheder på banen i den første fase, og førsteårsrapporten pegede på vigtigheden af i anden fase at arbejde med kvaliteter og en konvergens, der kan medvirke til at skabe længerevarende, bæredygtige forløb i projektet med henblik på formålet med projektet.

For yderligere detaljer se: Førsteårsrapport.

1.4 Midtvejsstatus

I anden fase ligger en dobbelt opgave i på den ene side, som i første fase at bibeholde en åbenhed og sikre udvikling af nye tilgange til at nå projektets målgruppe (divergent strategi), og på den anden side at konsolidere bæredygtige lokalprojekter og skabe sammenhæng (en konvergent strategi). Indsatserne må gradvist etableres som del af et sammenhængende koncept med henblik på stabilisering af konceptet, men det er samtidig vigtigt at videreføre den åbne udvikling, som var kendetegnet for første fase. Nogle projekter forankres og stabiliseres mens nye (uprøvede) kommer til. At det er lykkedes så godt er et udtryk for yderst kompetent projektledelse.

I projektets anden fase (andet projektår) optræder såvel potentielle mulige *projekter* i udvikling, som etablerede projekter, der konsolideres som længerevarende, bæredygtige forløb, som *programmer*. En del af udviklingen er desuden at afprøvede koncepter udbredes fx Den Cyklende Musikskole og Orkesterprojekt.

Samlet set udkrystalliserer der sig således fungerende programmer, som begynder at tegne et

koncept for at mange flere børn i København, herunder børn fra mindre ressourcestærke hjem, fremadrettet får mulighed for at deltage i frivillig musikundervisning i forskellige former.

Der er konkret tale om en række tiltag, hvor formålet opnås gennem forskelligartede indsatser: undervisning med orkesterinstrumenter, elektronisk musik, rap og sangskrivning, kor- og instrumentalundervisning osv. Platformene er både kulturhuse, fritidsinstitutioner og foreninger. Institutionelt samarbejdes på tværs - fx ved at møde børnene og skabe interesse i skolen som grundlag for frivillige aktiviteter som udføres i samarbejde med en fritidsinstitution. De forskellige aktører indgår således i tvær-institutionelle samarbejder med skole og fritidsinstitutioner.

De mange aktører såvel koordinatorene som undervisere har bidraget med en dedikeret indsats og med et kæmpe personligt engagement, uden hvilket opgaven ikke kunne løftes. Det må ikke glemmes at det ambitiøse arbejde med netop de børnegrupper, der her er tale om, er en stor udfordring og kræver sin mand/kvinde, og undertiden mere end det.

Samtidig udvikles konceptet i konvergent retning med videndeling, læringsfællesskaber og fælleskoncerter på tværs af de forskelligartede lokalprojekter. Der blev i andet år, som i første år, gennemført et videndelmøde og den planlagte viden- og praksisdeling for undervisere i form af et professionelt læringsfællesskab og netværksdannelse blev sat i søen. Disse fællesskaber skaber helhed i projektet, og er samtidig nødvendige for at give koordinatorene og undervisere en støtte gennem fællesskab og videndeling, som er helt nødvendig, for at kunne fortsætte med at tage udfordringerne. Stor udskiftning i undervisere ville være en meget tung belastning for projektet, da succes netop er afhængig af udvikling, deling og fastholdelse af særlige kompetencer.

Herud over er det nu planlagt også at skabe fællesskab på børneniveau gennem etablering af en fælles forårskoncert.

Det har vist sig at være en vigtig strategi at arbejde tværinstitutionelt for at nå den ønskede børnegruppe - primært nås den gennem skolen, som afsæt for frivillig deltagelse. Der er desuden i tiltagende grad arbejdet med opsøgende aktiviteter - her primært på bemandende legepladser.

Med projektet har man i andet projektår nået en stor børnegruppe med et omfang på ca. 900 børn. På grundlag af ESCS-værdier kan det for en del af projekterne konstateres, at man helt overvejende rammer gruppen af børn fra mindre ressourcestærke hjem. For en anden del af projekterne er der tale om en blandet børnegruppe med en tydelig andel af børn fra mindre ressourcestærke hjem. I nogle tiltag inddrages børn fra mindre velstillede og mindre ressourcestærke hjem kun i begrænset omfang. Det kan her konkluderes, at der i projektet er udviklet og udvikles succesfulde strategier for at give mange flere børn mulighed for deltagelse i frivillig musikundervisning, og at målgruppen som nås, i vid udstrækning omfatter børn fra mindre ressourcestærke hjem (se afsnit 4).

Tværinstitutionelt samarbejde: Det tværinstitutionelle samarbejde, som mellem to institutioner kan betegnes som "et tredje rum", udgør et muligt udviklingsrum. Projekterne udspiller sig i et relationelt rum mellem forskellige institutioner herunder mellem skole og fritidsinstitution, og lukker sig ikke i nogen af dem.

I denne forståelse får samarbejdet en funktion som kobling og åbning mellem de institutionelle specialiseringer, der kan skabe en konstruktiv sammenhæng og fleksibilitet i modsætning til

uhensigtsmæssige institutionelle lukninger som ellers kan belaste og begrænse samarbejdet (se også Holst 2016).

Der skabes nye rammer og muligheder for elever som ellers ikke ville deltage i frivillig musikundervisning gennem samarbejde og fleksible strukturer i det tredje rum som udviklingsrum.

I samarbejdet kan man skelne mellem eksterne projekter, partnerskabsprojekter og integrerede projekter. De eksterne projekter er typisk af kortere varighed og samarbejdsaftaler gælder typisk i situationen, og glemmes hurtigt igen. Det er sådanne situationer der i nogle af projekterne er oplevet som frustrerende, når man troede man havde en aftale om hvordan nogle børn kommer fra fritten til det lokale hvor man har den frivillige undervisning efter skoletid.

Projekter der påbegyndes i denne form, kan udvikle sig til partnerskaber af en mere gensidig forpligtende og længerevarende karakter. Men disse partnerskaber er stadig tidsbegrænsede. Andre projekter udvikles partnerskabet til noget der betragtes som blivende. Der er ikke en forventning og forståelse af at samarbejdet går til årskiftet eller sommerferien og skal etableres på ny herefter. Der er langt mere end forståelse af, at man fortsætter dette samarbejde, og at det kræver en ændring af forståelsen, hvis det skal afbrydes. Der er her ikke blot tale om et partnerskab, men også om det tværinstitutionelle samarbejde som et integreret partnerskab (se afsnit 6.1)

Musikalske fællesskaber: Det er ud fra de omfattende gennemførte observationer fremtrædende i den musikpædagogiske praksis i projekterne at aktiviteterne bygger på at gøre noget i fællesskab. Og at dette noget er af musikalsk karakter. Der er tale om musikalske fællesskaber (se afsnit 6.2).

Musiceren som tilgang: Gennem observation af de mange forskelligartede aktiviteter i MMtBB i første og andet projektår, er det tydeligt, at et af de vigtigste særkender og helt overvejende fællesnævner for de velfungerende projekter er "musiceren som tilgang" og en didaktisk tilgang som kan karakteriseres som 'hel-del-hel' med en høj grad af motivationsudvikling som ses i børnenes oplevede betydning af deres aktive deltagelse i musik (se afsnit 6.3).

Børns værdier: Det er en vigtig pointe at projektet er rettet mod børnene, og at dette legitimerer såvel aktiviteter og koncepter som de tværinstitutionelle samarbejder. Der er i projektet gennemført en række interviews med børn for at udvikle viden om børns oplevede betydning af aktiv deltagelse i musik i rammen af Mere Musik til Byens Børn. De foreløbige resultater heraf viser tydeligt den store betydning det har haft for børnene med vægt på livsglæde og fællesskab samt glæden ved at lære.

Musikken som en meningsfuld og betydningsfuld måde at udtrykke sig på ser ud til at have særlig stor betydning for børn som ellers ikke har mulighed for at deltage i musik sådan som projektets aktiviteter giver (se eksempler i afsnit 3.1.4 og 3.3.4).

Her nogle citater:

"...man får også sommerfugle i maven og jeg bliver helt glad af det". "...jeg får lyst til at danse".

"Sådan hver mandag, så glæder jeg mig rigtig meget til musik. Jeg synes det er rigtig sjovt at synge og jeg bliver rigtig glad hver gang vi skal herved."

"Det har været godt. For det er også meget sjovt, og vi laver nogle sange og det er dejligt og vi får lov til at spille og det er også rigtig dejligt. Så lærer man noget nyt".

"Det er også rigtig dejligt at høre begge to sammen, nærmest som en blanding som... ligesom

når man bager en kage så blander man mel og nogle andre ting, og så laver man en dejlig lækker kage. Det er ligesom violin og bas”

“På en måde man får den der fornemmelse af den [musikken] vil fortælle et eller andet. Altså altid når vi spiller en sang der måske kommer fra en historie eller et eller andet, eller bare en almindelig sang, så får jeg altid billeder inde i hovedet, som giver mig en historie. Så på den måde fortæller den en lydhistorie”.

” Først så var det svært men så lærte jeg det bare og så blev det helt nemt.”

“Det er bare når man spiller så føler man sig rigtig god til at spille....jeg bliver glad”

“Det føles som om mit hjerte er lavet af blomster”.

2. Aktiviteter - overblik

Her vil først blive givet en oversigt over indsatser i første projektår (afsnit 2.1) og andet projektår (afsnit 2.2), samt planlagte indsatser i tredje projektår (afsnit 2.3). Derefter behandles de eksisterende lokale projekter i afsnit 3.

2.1 Aktiviteter i første projekt-år

Amager

Konceptet er baseret på Børnekulturhusets eksisterende frivillige musiktilbud, Den Cyklende Musikskole (DCM).

Projektet kører på to skoler på Amager, fire tilhørende fritidshjem samt et yderlige fritidshjem.

Indre By/Østerbro

1: Christianshavn skole og tilhørende fritidshjem
Stomp med Rune Thorsteinsson.

2: Langelinieskolens SFO,
Frivillig Musikundervisning, Caro Musikskole

3. Kennedygården Fritidshjem
Sammenspil

4. Kildevæld Fritidshjem/Klub
Musikcafé
Arrangør: Michael Grønberg / Lars Papsø

Valby/Vesterbro/Kg. Enghave

Der er etableret en palette af lokalprojekter med forskellig forankring

1. Kultur Valby, forløb på tre skoler, Musikkarrusel.
2. Street Musikskole Ellebjerg skole
3. Livsbanen, Rap projekter
4. Vesterbro Ungdomsgårds musikaktiviteter
5. Musikfestival, Hoffmanns Minde Fritidsklub

Nørrebro/Bispebjerg

1. Musikfestival 2200Kultur
2. Zebra ZeZe, børnemusical

Vanløse/Brønshøj

1. Euphrosyne, "Spil med" - klassiske instrumenter
2. Kulturstationen Vanløse, Cyklende Musikskole koncept
4. Livsbanen (RAP)

2.2 Aktiviteter i andet projekt-år

Amager("A")

1. DCM - Den Cyklende Musikskole, Kulturhus Amager (område "A")

DCM I: Dyveke

AI.1: Forløb på Dyveke Skole

AI.2: Forløb på to tilknyttede fritidshjem

AI.3: Fritidshjemmet Brydes Alle

DCM II: Sommerkurser

All.1: Intro til indskolingsbørn Jakob Holms Minde

All.2: Sommerforløb på Fritidshjemmet Brydes Alle

All.3: Forløb i forbindelse med FerieCamp i Urbanplanen

DCM III: Sønderbro

AIII.1: Forløb med to 1. klasser og én 4. klasse på Sønderbro Skole

AIII.2 To forløb med et fritidshjem og en klub tilknyttet Sønderbro Skole

AIII.3 Forløb for udskolingsbørn, som "hænger ud" på Sønderbro skole

Indre By/Østerbro ("Ø")

Ø I. Genre og jam - Fritidscenter indre by og Christianshavn

ØI.1: Jam med instrumenter

ØI.2: Koncert på tværs af byen

Ø II. Kennedygården Fritidscenter

ØII Musik på tværs af opvækst (Kennedygården)

ØII.1: Introduktion til musikken til ca. 90 9-10 årige børn

ØII.2: Det første "spadestik" ind i musikken

ØII.3: Nej det er ikke X-faktor- men vores første koncert

Ø III. Mere Musik i Klubben Thomas P Hejle)

ØIII.1: Workshops i rap/hiphop sangskrivning, sammenspil og indspilning

ØIII.2: Stomp for alle

ØIII.3: Musikshow, opsætning og sceneworkshops

Valby/Vesterbro/Kg. Enghave ("W")

W I Livsbanen - RAP

W II Musik i Folehaven (klub)

W III Street Værk på Ellebjerg Skole

WIII.1: Street Spirekor

WIII.2: Komposition og elektronisk musik

WIII.3: Sang og elektronisk musik

WIII.4: Indie, rock/pop og computerspilsmusik

Nørrebro ("N")

N I. Musiclife

Samarbejde mellem Musiclife og Fritidscenter Bispebjerg

N.1.1: Workshops og undervisning i retorik og musisk performance.

N.1.2: Sang og vokaltræning

N.1.3: Undervisning i lydproduktion

N II. Mere Musik på Nørrebro

N.2.1: Korforløb på Blågård Skole,

N.2.2: Korforløb som optakt til 2200 Børn & Musik,

N.2.3: Tromme og samspil i Osramhuset

Vanløse/Brønshøj ("V")

V-I. DCM Vanløse (Anja Toft og Kulturstation Vanløse)

V-II. Børneorkester - Alle børn spiller sammen

Musikalliancen, Korsager Skole og Frithuset.

V-III. Orkesterklubben (Forår og efterår)

Børneorkester Korsager skole - Musikalliancen

V-IV. Sangstjerner og guitarstjerner i Husum

Den boligsociale helhedsplan Husum for Alle

V-V. Sangskriverworkshop

Musik- og litteraturfestivalen En sommerdag på Bellahøj

V-VI. RAP-Workshop

V-VII. Sangskriver Camp

2.3 Planlagte aktiviteter i tredje projekt-år

Amager (områdeindex "A2)

A-I. DCM - Den cyklende Musikskole - videreført fra første og andet projektår

A-I.1. Appetitvækker og Frit. Urbanplanen, Birketinget

A-I.2. Bemandet legeplads. Tilbud for institutionsløse børn

A-I.3. Fritidshjem Fabrikken.

A-I.4. Skolen på Amagerbro. Frivilligt kor.

A-I.5. Skolen på Amagerbro. Teaser-forløb 1-3 årgang.

A-II: Musikskolen (ny aktør)

A-II El Sistema Orkester. Skolen på Amagerbro

Østerbro / Indre By (områdeindex "Ø")

Ø-I: Fritidscenter Indre By og Christianshavn

Ø-I.1: Jam med instrumenter, juniorklubben

Ø-I.2: Koncert på tværs af byen,

Ø-I.3: FK/JK Christianshavn

Ø II. Kennedygården Fritidscenter

Ø-II.1 Bands / musikstudie Klub Kennedy

Ø III. Mere Musik i Klubben Thomas P Hejle)

Ø-III. 1 Mere Musik med Lars og gæstelærer.

Valby/Vesterbro/Kg. Enghave (VVK - områdeindex "W")

W-I: Street Musikskole, Ellebjerg - videreført fra første og andet projektår

W-I.1. Street Musikskole, Sydhavn, spirekor

W-I.2. Street Musikskole, Sydhavn, Rock/elektronisk

W-I.3. Street Musikskole, Sydhavn, Sang og elektropop

W-I.4. Street Musikskole, Sydhavn, Guitar og elektronisk verden

W-I.5. Street Musikskole, Sydhavn, Beat'z og Game

W-II: Musikkarrusel - videreført fra første og andet projektår

Tilbud til elever i 0. og 1. klasse i sang, spil og bevægelse efter skoletid

Nørrebro/ Bispebjerg (områdeindex "N")

N-I: Music Life - videreført fra andet projektår

N-I.1. Music Life. Trace of Talent. 12 til 16-årige

N-I.2. Music Life. Sang og vokaltræning. 12 til 16-årige

N-I.3. Music Life. Retorik og performance. 12 til 16-årige

N-II: Goldschmidts Musikakademi - videreført fra andet projektår

N-II.1. Goldschmidts Musikakademi. Mere Musik på Nørrebro. Korforløb på Blågård Skole

N-II.2. Goldschmidts Musikakademi og DPA. Korforløb for alle 6 til 7-årige på Nørrebro fra fire skoler.

N-III: Musik-Musik, Osramhuset - videreført fra andet projektår. Instrument og sammenspil. Institutionsløse børn.

Vanløse-Brønshøj-Husum (VBH - områdeindex "V")

V-I. Musikalliancen. Korsager Skole - videreført fra første og andet projektår
Orkesterklub med klassiske instrumenter.

V-II. DCM Vanløse:

V-II.1 Sangskrivercamp. Anja Toft & Benjamin Aggerbæk. Børn fra 8-12 og 12-16.

V-II.2 Kulturstation Vanløse, Anja Toft. To korforløb og koncert. Bellahøj.

V-III. Musikforeningen En Sommerdag - Jesper Ravn. Videreført fra andet projektår.
Sangskrivning og kor. Brønshøj Skole.

V-IV: Fritidsinstitutionen Brønshøj. Musikdramatisk værksted. Samarbejde med Musikalliancen.

3 Lokale projekter i detaljen

Der ligger i det samlede projekts "natur" en dobbelt opgave i på den ene side at konsolidere bæredygtige lokalprojekter og skabe sammenhæng (konvergent strategi) og på den anden side at sikre udvikling af nye tilgange til at nå projektets målgruppe (divergent strategi).

I anden fase har det være hensigten at indsætterne gradvist etableres som del af et sammenhængende koncept med henblik på stabilisering af konceptet, men det er samtidig vigtigt at videreføre den åbne udvikling, som var kendetegnet for første fase. Nogle projekter forankres og stabiliseres mens nye (uprøvede) kommer til. En del af udviklingen er desuden at afprøvede koncepter udbredes fx Den Cyklende Musikskole og Orkesterprojekt.

Fra projekt til program: I anden fase er der en række projekter der bevæger sig fra at have projektkarakter til programkarakter. Som projekt handler det om at udvikle en praksis, mens det som program bevæger sig over forankring, kontinuitet og udbredelse.

I det følgende sættes de enkelte lokale projekter i sammenhæng på tværs af projektføløbet med fokus på de videreførte projekter, og udvikling af programkarakter.

Nogle projekter er gennemført i både første og andet projektår og er planlagt for tredje projektår, andre er først igangsat i andet projektår og planlagt for tredje projektår, og endnu andre påbegyndes først i tredje projektår.

Fokus er følgelig på de projekter der er etablerede og som fortsættes, og som er ved at udvikle eller har udviklet program-karakter. Følgende projekter behandles indgående i det følgende:

Den Cyklens Musikskole (DCM), Amager Kulturhus. Projektet (programmet) har udviklet koblingen mellem at møde børnene i skolen som afsæt for frivillige tilbud i fritidsinstitutioner med fokus på indskolingsalderen. Karakteren af de musikalske læringsmiljøer der er udviklet her diskuteres i rapportens generelle del om koncepter og centrale begreber. Projektet rammer klart målgruppen. Konceptet og tilgangen i DCM Amager har været inspiration og grundlag for DCM Vanløse, som behandles efterfølgende.

Orkesterinstrument-projekt, Foreningen Musikalliancen. Projektet (programmet) er karakteristisk ved koblingen til amatør-orkestret Euphrosyne og opbygning af en række tilbud og muligheder som sikrer en høj grad af kontinuitet. Der er også her tale om et særligt musikalsk læringsmiljø, her med afsæt i orkesterinstrumenter og orkestermusik. Børnegruppen er en blandet gruppe med en væsentlig andel af projektets målgruppe.

Street Musikskole, Sydhavnen. Dette projekt (program) kobler et bredt tilbud med forskellige måder at lave musik på med elektronisk og digital teknologi, og er særligt ved at nå børn på alle klassetrin fra nulte til syvende klasse. Projektet rammer klart målgruppen.

Mere Musik på Nørrebro. Området fik en langsom start i første projektår, men har udviklet sig lovende i andet projektår. Projektet Mere Musik på Nørrebro, Osråmhuset, tager tydeligt form og særligt for dette projekt er en flerstrengt strategi for at nå målgruppen.

Musikkarusellen i Valby. Projektet (programmet) har anlagt en særlig tilgange og praksis for børn fra nulte og første klasse i samarbejde med skole og fritidsinstitution. Projektet rammer klart målgruppen.

Husum, Sangstjerner og Guitarstjerner. I lokalprojektet er der etableret interessante musikalske læringsmiljøer af underviserne. Det er samtidig et eksempel på et projekt som reelt er afkoblet fra MMtBB og de erfaringer der er gjort og dokumenteret her - fx spørgsmålet om muligheder for kontinuitet. Denne afkobling blev tydelig da det i forbindelse med den løbende evaluering viste sig at underviseren (Jeanette Frederiksen som er del af DCM Amager mm) ikke havde hørt at projektet havde noget med MMtBB at gøre. På grund af mangelfulde data er det ikke muligt at konkludere på hvorvidt målgruppen nås. Lokalprojektet i Husum indgår ikke i MMtBBs tredje projektår.

Hermed tydeliggøres det dilemma der ligger hos projektledelsen hvor man på den ene side anlægger en åbenhed (mod til divergens) og på den anden side ønsker sammenhæng og projektilhørighed til det overordnede udviklingsprojekt Mere Musik til Byens Børn og formålet hermed. Det er netop i det tvær-institutionelle "in-between" at udviklingsmulighederne er set og realiserede. De traditionelle institutionelle strukturer understøtter typisk indarbejdet praksis, og ikke nødvendigvis den åbenhed og det udviklingsrum som der er ønsket Mere Musik til byens Børn.

Projektet har netop i kraft af det åbne udviklingsfelt *mellem* institutioner, muligheder som i den almindelige institutionelle praksis med dertilhørende indgroede strukturer kunne være svære at realisere. Således ville det være svært at forestille sig at det ville have været realistisk at opnå de resultater der allerede er opnåede her i projektet, hvis arbejdet havde været lokaliseret internt enten i skolen, i fritidsinstitutioner eller i musikskolen. Omvendt vil resultaterne af projektet i det tvær-institutionelle udviklingsrum - hvilket vi allerede ser konturerne af - kunne bidrage til den institutionelle praksis i skolen, i fritidsinstitutioner og i musikskolen.

Risikoen for afkobling kan ikke sikres med mindre man indfører tiltag til at fjerne projekтусikkerhed (især kontekstuel usikkerhed) herunder ved uddelegeringen til lokalområderne og dermed forbundne lange administrations-veje: fra projektledelse over lokalområde-administration (tovholder) til aktør (fx Kulturhus) til undervisere. Det har imidlertid været nødvendigt med denne uddelegering for at opnå geografisk spredning og for at sikre den nødvendige lokalkendskab til at igangsætte tiltag som er rettede mod projektets målgruppe. I evalueringsarbejdet er det blevet tydeligt at forbindelsen 'fra den ene ende til den anden' i flere tilfælde er blevet brudt - eksemplet med Husum herover illustrerer denne problematik.

Videndelingsmøder og Læringsfællesskaber giver tilhørighed og fællesskab omkring Mere Musik til Byens Børn som et samlet tiltag med fælles ejerskab, hvilket tydeligvis har udviklet sig i anden fase med betydelig styrke (tid til konvergens). Det må derfor være oplagt at den udvikling som her er påbegyndt forstærkes.

Kort sagt har det nødvendige mod til divergens i første fase, som projektledelsen har udvist, ledt til muligheder for konvergens i anden fase. Det er en central faktor som har ledt til den succes med projektet der nu kan dokumenteres.

3.1 Den Cyklende Musikskole Amager

Konceptet er baseret på Børnekulturhusets eksisterende frivillige musiktilbud, Den Cyklende Musikskole (DCM) - en "rullende" professionel musikunderviser, som kommer ud på fritidshjem og skole.

Den lokale aktør er Amager Kulturpunkt/ Børnekulturhus Amager.

Koordinator: Line Fog Mikkelsen, Kulturmedarbejder/projektleder

Konceptet er baseret på Børnekulturhusets eksisterende frivillige musiktilbud, Den Cyklende Musikskole (DCM). Idéen bag at skabe en mobil musikskole tager afsæt i, at langt fra alle børn har adgang til musikundervisning. Idéen med Den Cyklende Musikskole er derfor, at bringe musikundervisningen ud til børnene dér, hvor de i forvejen er, og dermed tilbyde alle børn muligheden for musikundervisning.

I første projektår blev der gennemført undervisning på til to skoler og fem fritidshjem: Sønderbro skole, Dyvekeskolen, Fritidshjemmet Fabrikken, Sundby Fritidshjem, Troldevænget, Sundby Allgård og Fritidshjemmet Brydes Alle.

I andet projektår er der etableret forløb på: Skolen på Amagerbro (Sønderbro Skole), Satelitten (klub) og Fabrikken (frit), Sundby Øster Skole og Sundby Øster Frit, Peder Lykke Skolen, Brydes Alle (frit), Birketinget (frit) og Kornblomstparkens Legeplads.

I tredje projektår er det planlagt at konsolidere de velfungerende tiltag, samtidig med at der udvikles nye tilbud for at nå flere børn fra målgruppen.

Undervisning i skoletiden har været fordelt på delvist klasseundervisning - delvis undervisning i mindre hold i sammenspil og sangskrivning. Undervisning på fritidshjem har været i hold af ca. 12 og vekslet mellem sammenspil, rytmik, sangskrivning. Legepladshold var instrumentalundervisning i ukulele i mindre hold. Forløbene har taget udgangspunkt i børnenes interesser og behov sammen med stedets/personalets muligheder og ressourcer.

3.1.1 Oversigt over aktiviteter

Første år:

Projektet kører på to skoler på Amager, fire tilhørende fritidshjem samt et yderlige fritidshjem.

1. Sønderbro skole (Skolen på Amagerbro): Almen musikundervisning med sang, bevægelse, lydformning, stomp, mm. leder til deltagelse på fabrikken.
2. Fabrikken (frit): Sammenspil i samarbejde med en pædagog fra fritidshjemmet med musikalske forudsætninger. Undervisningen tager afsæt i forløbet på Sønderbro Skole.
3. Sundby Fritidshjem. Forløbet bygger på at skrive, øve og optræde med egne sange. Undervisningen foregår i samarbejde med to pædagoger uden musikalske forudsætninger.
4. Dyvekeskolen. Forløbet er planlagt som et skoleforløb med samarbejde.
5. Troldevænget (frit). Skrive sange, sammenspil og optræden. Samarbejde med en pædagog fra fritidshjemmet med musikfaglige kvalifikationer. Koblet til forløbet på Dyvekeskolen.
6. Sundby Allgård (frit). Forløb med Studie/elektronisk musik, HipHop. Kombination af instrumenter og rap/sang og optræden. Koblet til forløbet på Dyvekeskolen.
7. Brydes Alle (frit). Rytmik, instrumentspil, sangskrivning og sammenspil, afslutning med koncert. Opbyggende samarbejde med pædagog.

Andet år:

- 1: Forløb på Sundby Øster Skole. Underviser Mathias M.
- 2: Forløb på Sundby Øster Skole SFO.
- 3: Fritidshjemmet Brydes Alle. Underviser Andreas U. Følger op på det, der allerede er sat i gang i forhold til en ny børnegruppe men med samme pædagog, som Andreas giver hands-on redskaber til opfølgning på musikundervisningen.
- 4: Intro til indskolingsbørn Jakob Holms Minde. At ryste de nye kommende 0.klasses børn (Sønderbro Skole) som er startet på Jakob Holms Minde sammen gennem et musikforløb. Underviser Jeanette F.
- 5: Sommerforløb på Fritidshjemmet Brydes Alle. Tilbyder børn, som skal tilbringe en del af sommeren på fritidshjemmet et musikforløb over en uge. Underviser Andreas U.
- 6: Forløb i forbindelse med FerieCamp i Urbanplanen. Åben WorkShop rettet mod de institutionsløse børn ved at komme til dem i deres boligområde.
- 7: Forløb med to 1. klasser og én 4. klasse på Sønderbro Skole (Skolen på Amagerbro). Giver børnene muligheden for at møde musikken i mødet med en kunstner og i samarbejde med klassenes egne lærere, samt forberede børnene på tilbud på fritidshjem og klub. Underviser Jeanette F.
- 8: To forløb på fritidshjem og klub i fortsættelse af skoleforløb for gengangere fra skoleforløb suppleret med andre børn. Underviser Jeanette F.
9. Bemandet legeplads: Et planlagt projekt for tredje forløb på Kornblomstparkens Legeplads er desuden påbegyndt.

Tredje år, planlagt:

1. Appetitvækker og Frit. Urbanplanen, Birketinget. Skolebørn som udvælges i samarbejde med fritidshjemmets personale.
2. Bemandet legeplads. Tilbud for institutionsløse børn
3. Fritidshjem Fabrikken. Skolebørn som udvælges i samarbejde med fritidshjemmets personale.
4. Skolen på Amagerbro. Frivilligt kor.
5. Skolen på Amagerbro (Sønderbro Skole). Teaser-forløb 1-3 årgang.

3.1.2 Generel beskrivelse

Forløbene har taget udgangspunkt i børnenes interesser og behov sammen med stedets og personalets muligheder og ressourcer. Der er sammenhæng mellem skoleindsats og indsats på fritidshjem. Interesse og motivation for frivillig musik skabes i skolens ramme som leder til frivillige tilbud på fritidshjem. På en frit (Sundby Øster) skrev en enkelt pige sange og tekster, som blev brugt i forhold til skoleundervisningen på samme skole.

Undervisning i skoletiden har været fordelt på delvist klasseundervisning - delvis undervisning i mindre hold (a la musikskole) i sammenspil og sangskrivning.

Alle forløb er forankret hos lokale ressourcepersoner - i skolen hos klassens lærere, som forpligter sig til at deltage i undervisningen og sparre med musikunderviseren. Dermed er der to indgange til børnene - den musikfaglige via musikunderviseren og den pædagogiske via læreren.

Undervisning på fritidshjem har været i hold af ca. 12 og vekslet mellem sammenspil, rytmik, sangskrivning.

På fritten udvælger pædagogen børnene ud fra en kombination af interesse og af nogle børn, som skal "prikkes" fordi ikke selv melder sig, men som skal have muligheden alligevel.

Legeplads hold er gennemført som instrumentalundervisning i ukulele i mindre hold med en ankerperson hos legepladsens faste personale.

Der skabes muligheder for at nå målgruppen i skolen, fordi børnene her ikke har et valg. Her er alle børn så alle børn får muligheden. I fritidshjemmet er undervisningen et tilbud, men stadig i nogle rammer, hvor der er voksne, som kan følge op, prikke, inspirere og motivere. Ved at være i børnenes vante dagligdag i skole og frit tilbydes frivillig musikundervisning til alle børn.

I de "frie" forløb kan det være svært at tiltrække og fastholde målgruppen. Det kræver at der opbygges en forventning og en viden om tilbuddene. Derfor har man i første omgang valgt at fokusere på skole og fritidshjem, men samtidig udvikles tilgangen til opsøgende arbejde i indsatsen på Kornblomstparkens legeplads.

Tilbuddene hænger sammen således at de samme børn "rammes" både i skole, fritidshjem og i deres fritid. Forløbene er så vidt mulige lange forløb af 10-12 gange, da det underbygger musikundervisningen som en kontinuerlig fast aktivitet. Derudover giver de lange forløb bedre

muligheder for at etablere en stærk relation mellem børn og underviser, som en faktor, der har vist sig at være af afgørende betydning.

DCM forsøger i løbet af forløbene at forankre musikundervisningen på skolerne og fritidshjemmene, således at lærere og pædagoger kan videreføre musikaktiviteter eller undervisning.

Stort set alle børn har optrådt som afslutning på et forløb. Nogle har optrådt til morgensang på skolen, nogle for børn eller forældre på fritidshjemmet, nogle i forbindelse med jule/sommerarrangementer. I foråret blev der lavet en samlet koncert i Børnekulturhus Amager for de tre deltagende fritidshjem - på den måde blev børn og forældre præsenteret for Kulturhuset og de blev præsenteret for hinanden.

Der er mulighed for at fortsætte med frivillig musik i lokalområdet i Børnehuset (Amager Kulturhus), som tilbyder billig musikundervisning, samt et tilbud om "fripladser" til deltagende børn i samråd med lærere/pædagoger, men det er ikke noget, der bliver benyttet i større stil. Der arbejdes desuden på at skabe musikundervisningstilbud på skolerne i børnenes frie tid, således at der er helt lokale tilbud vi kan henvise til.

Den lokale forankring af tilbudene er helt afgørende. Børnene bevæger sig ikke langt - og slet ikke de udsatte børn. De kender skolen og fritidshjemmet og de er på hjemmebane - det er med til at gøre det lettere at tiltrække børn til aktiviteterne. Selv korte afstande er erfaringsmæssigt en forhindring.

Børnene har - når de har lært underviseren og konceptet at kende - udtrykt stor begejstring for at deltage. De flytter sig musikalsk og får indblik i hvad det vil sige at gå til noget og forpligte sig. De oplever følelsen af at være en del af noget fælles, hvor deres rolle er vigtig.

DCM har valgt at fokusere på børn i indskolingsalderen. Man forsøgte i efteråret med et klubhold, men børnene var svære at fastholde i aktiviteten, da de selv bestemmer, om de vil dukke op eller ej. Der sættes på at give børnene gode musikvaner og oplevelser i alderen 7-10 år, om grundlag for frivillig undervisning, når de kommer i klub.

3.1.3 Deltagende børn

Deltagertallet i andet projektår er fordelt med:

1. Skolen på Amagerbro/Satellitten(klub)/Fabrikken(frit): 97 i efteråret og 62 i foråret = 159
Heraf er 85 børn cpr-registreret med escs snit = - 0,97
2. Sundby Øster Skole/Sundby Øster Frit: 78 i efteråret + 82 i foråret = 160
Heraf er 50 børn cpr-registreret med escs snit = - 0,15
3. Birketinget(frit): 12 i efteråret + 12 i foråret = 24
Heraf er 17 børn cpr-registreret med escs snit = - 0,04
4. Kornblomstparkens legeplads: 12 deltagere på tre dages workshop.
Der er ikke foretaget registrering af disse.

Der er i alt 355 børn (aktivitets elever).

Escs gennemsnittet er baseret på træk fra 73 ud af 85 registrerede børn og er = - 0,60.

Escs værdierne for grupperne ligger i et område mellem -0,79 og - 1,22.

Der er således entydigt tale om børn fra belastede familier.

Projektet rammer klart målgruppen.

3.1.4 Undervisningen

Undervisningen i DCM er i andet projektår varetaget af Jeanette Frederiksen (sanger og sangskriver), Mathias M. Munch (komponist og performer) og Andreas Ugorskij (klassisk guitarist).

Forløb i skole, frit og klub Amagerbro Skole med Jeanette Frederiksen.

Skoleforløb, to 1. klasser: Gode forløb afsluttet med koncert for hele skolen til morgensamling sidste dag før juleferien. Det skaber tryghed hos børnene at der er én med som de kender, og der bliver ikke prøvet grænser af i samme grad som hvis der ikke var en kendt voksen med. Det ene hold havde klasselæreren med - det gav meget ro. Den anden klasse havde en pædagog med som de kendte fra fritidshjemmet som "legeonkel", hvilket gav en del uro. Elevernes feedback: "Vi vidste ikke at musik kunne være på den måde". Det var tydeligt at de følte sig set og anerkendt. Den gode relation der blev opbygget til eleverne kunne tages med til fritidshjemsholdet. Der blev gennemført opstartssamtale med de to klasselærere inden forløbets start.

Skoleforløb i 4. klasse: De fire undervisningsgade forløb sammenlagt ret blandet, da strukturen ikke var på plads med lærerne, hvilket er en urimelig udfordring i forhold til en klasse med udfordringer. De sidste to gange delts klassen i to, så underviseren kun havde 12 børn. Der var ingen lærer med, da dette kunne ikke lade sig gøre pga opdelingen. Med kun 12 elever blev der opbygget en god kontakt til eleverne som kunne få et større råderum. De fik sunget, rappet, bevæget os. Eleverne var med til selv at finde på bevægelser, og tog ejerskab. Der var en stor udvikling fra 1. til 4. gang. Først og fremmest fordi de lærte underviseren at kende (relationsopbygning), de fik tillid til hende, og de ville gerne kunne noget af det som hun kan som professionel musiker. Mange eleverne sagde den 4. gang at de syntes at det havde været sjovt, og at de ikke vidste at musik kunne være "på den måde". Opstartssamtale med klasselærer lykkedes ikke, således at forventnings-afstemning og aftaler om rollefordeling manglede. Lærerne svarede ikke tilbage på utallige mails, og var også svære at nå telefonisk, og var tilsyneladende meget pressede.

Forløb i Fabrikken fritidshjem for 0. til 3. klasse: Opstartssamtale inden forløbets start med Marie, pædagogstuderende, som deltog i projektet. Et rigtig godt forløb, baseret på en udviklet relation fra underviserens side gennem det kombinerede skole-frit-forløb. Afsluttet med koncert for hele fritidshjemmet og alle forældre i forbindelse med julehygge på fritten.

At underviseren havde en relation til flere af eleverne fra skolen var en kæmpe ressource. Underviseren har snakket løst med dem i skolegården, på gangene og fulgtes med dem på vej over til fritidshjemmet. De introducerede hende for deres venner på fritidshjemmet, for deres yndlings-voksne, for deres yndlings-aktiviteter osv. At hun havde en god relation til dem, kendte dem fra klassen, kendte deres klasselærer, gav dem tillid og motiverede dem til at ville lave mere musik. Selvom de altid var glade og "på" i undervisningen, kunne det alligevel være en opgave at få dem lokket med hen til undervisningen efter en lang skoledag. Eleverne blev imidlertid fastholdt, ikke noget med "gider ikke i dag". Til gengæld blev undervisningen så gennemført som kort og intensiv - gerne "kun" 35 gode minutter med masser af sang og bevægelse og power, og glade børn der glæder sig til næste gang.

Underviseren når omkring "hele barnet", møder klasselæreren, ser hele klassen samlet og elevernes individuelle roller, taler med deres pædagoger osv. og skaber en god relation. Det er en generel og vigtig erfaring at hvis der ikke kan etableres et tæt musikalsk samarbejde mellem underviser og elevernes daglige lærere/pædagoger, så er det alt-afgørende at underviseren har mulighed for at opbygge en bærbar relation til eleverne, som forudsætning for at kunne etablere og opretholde et "musikalsk rum".

Forløb på Satelitten (Klub) med børn fra 4. til 7. klasse. Forløbet blev indledt med opstartssamtale med Klubbens leder og efterfølgende opstartssamtale med Jerry, pædagog fra Klubben, som er tilknyttet forløbet.

Holdet blev sammensat af elever fra 4.klasse og suppleret op med andre børn fra fritidshjemmet. Mange af børnene havde kæmpe udfordringer socialt, og meget få af dem havde prøvet at gå til noget i et fast kontinuerligt forløb. De var vant til at "snuse lidt", og derefter trække sig.

Børnene var enormt søde og glade - når de kom. Det er erfaringen fra klub-regi, at det var ekstra svært at fastholde børnene i en fast ugentlig aktivitet, når man kun så dem den ene gang om ugen.

Klubben fungerer ikke som en "pasningsordning", men mere som et sted man kunne "hænge ud". Det var enormt svært at få gruppen med fra Klubben og over i skolens "Spejlsal" nu hvor de endelig havde fået fri fra skole. Klubbørnene vælger i høj grad selv, hvorvidt de vil deltage fra gang til gang - det betyder, at konkurrencen fra andre ting - vejr, aktiviteter, venner mm bliver større end det opleves på fritidshjemmet.

Efter dette forløb valgte Den Cyklende Musikskole på Amager at fokusere mere målrettet på målgruppen 1.-3. klasse, da de kan nå dem gennem skole og fritidshjem med opbygning af de nødvendige relationer som nødvendigt grundlag for at udvide med tilbud i klub-regi.

Om erfaringer med koblingen skole - fritidsinstitution og relations-skabelse.

Jeanette Frederiksen skriver herom i sin evaluering: " At jeg har haft børnene i folkeskolen har en masse fordele. Fritids-undervisningen var ikke blevet lige så vellykket uden disse skoleforløb. Børn lytter meget til musik og identificerer sig meget gennem musik. Men at deltage i musik er yderst fremmed for langt de fleste børn i kommunen... At "gå" til musik i et længere forløb, at musik kan bruges til at udtrykke sig igennem, at musik kan være et fællesskab, at musik er en del af det at være menneske og en del af vores kultur - det kræver en større investering fra vores side som undervisere. Hvis vi vil skabe et musikmiljø, som de gerne vil være en del af, skal vi rundt om hele barnet: Vi skal opleve dem i skolen og i klassen, vi skal tale med deres klasselærer og få klasselæreren til at tale med eleverne om hvordan det går med musikken. Vi skal møde dem i skolegården og være interesseret i dem og have tid til et kram eller en high-five. Vi skal lade dem vise os deres garderobe på fritten. Vi skal lade dem introducere os for deres "voksne" på fritten og for deres forældre, hvis de kommer mens vi er der. Vi skal skabe musik-ambassadører omkring barnet, som interesserer sig for barnets musikliv, på samme måde som vi spørger til deres fodboldaktiviteter. Det kræver en helhedsindsats, og derfor skal vi også være der i skoletiden.

Forløb på Sundby Øster Skole og SFO med Mathias M. Munch

Skole-del: Den undervisning Mathias havde planlagt var baseret over et tema, et cirkus-tema. Rammen for dette forløb var sat til tre måneder. Mathias havde komponeret sine egen sange som undervisningen kunne have som omdrejningspunkt. Sangene bliver øvet og genopfrisket med børnene, yderligere tilføjes percussion til sangene. Nu øver klassen, opdelt i små grupper, takt og rytme i form af en maracas som går på runde – én spiller til takten imens de andre følger med og synger sangen "uden om". Som aktiviteten skrider frem, tilføjes flere instrumenter til hver af grupperne og det instrumentelle og rytmiske sammenspil udvides. En anden fast sang- og bevægelsesleg som indgår i undervisningen omhandler en klovn der kan et vist antal ting.

SFO-del: Umiddelbart efter undervisningen har børnene fri. I skolens tilknyttede SFO tilbyder Mathias musikaktiviteter, dette er frivilligt for børnene at deltage i. Idéen ved denne aktivitet er at bygge bro imellem skolefaget musik og fritidsaktiviteten i klubben/SFO'en – det skal noteres, at det langt fra er alle børnene fra de 2. klasser, der kan deltage i lige denne situation, fordi børnene i fritiden er tilknyttet andre institutioner.

Mathias har bevidst sat rammen omkring fritidsaktiviteten som relativt frie, men for at "åbne op" for musiklegen/-aktiviteten tager han udgangspunkt i nogle af de sange børnene kender fra hans musikundervisning i skolen. Denne eftermiddag greb de tre deltagere tråden fra en af Mathias'

sange om dyr og artister i cirkus. Dette udviklede sig til en aktivitet med en story-telling – tilgang. I fællesskab med Mathias fandt deltagerne på en "scene" fra et cirkus hvor forskellige optrædere skulle præsenteres og udtrykkes med musikinstrumenter. Af musikalske elementer indgik især dynamik – f.eks. den elegante linedansers lette trin på sin line blev af børnene fortolket musikalsk ved hjælp af en xylofon. Når de tunge elefanter skulle imiteres musikalsk faldt valget på tunge "skridt" spillet på congas.

Længden på fritidsaktiviteten varierer fra gang til gang samt efter hvilken gruppe børn der deltager den pågældende eftermiddag. Som regel ligger tiden på omkring 45 minutter, herefter vil børnene ofte videre til andre tilbud eller skal til at hjem. Mathias har noteret at arbejdet med at etablere en kontinuitet i deltagelse er en proces der tager lang tid. Mathias har haft en opsøgende tilgang til musik i klubben. Han har gået rundt og spurgt samt husket børnene på at aktiviteten skal til at begynde. Deltagergruppen er mere fleksibel i klubben og børn som Mathias ikke har mødt på skolen før må gerne være en del af aktiviteten.

Solskinshistorie: Mathias og klasselærer Mette fortæller hvordan en pige "L" tydeligt har vist en positiv udvikling siden musikundervisningen og fritidsaktiviteten er blevet tilbudt. "L" vurderes til at have været et mere stille og isoleret barn både i undervisningen og socialt. "L" har givet tydeligt udtryk for at nyde skolens musikundervisning, hun har derudover deltaget så meget som muligt i Mathias' musikaktivitet i klubben. Dette er endt ud med en workshop Mathias har sat op med sangskrivning. "L" skriver, med hjælp fra Mathias, en sang. Sangen ender med at blive præsenteret for klassen som derefter lærer at synge den. Klasselæreren Mette observerer hvor stolt "L" er over sin sangskriver titel og hvordan de andre børn giver positiv feedback "så sådan en sangskriver der, det vokser.. det vokser man åbenbart gevaldigt af ..". Det ender ud med, at alle de fire 2. Klasser har lært "L" sang til forløbets afslutningsshow og at den er blevet en del af deres præsentation for de ældre klasse samt de inviterede forældre.

Forløb på Brydes Alle fritidshjem / Peder Lykke skolen med Andreas Ugorskij

Erfaringer og observationer med afsæt i forløbet Brydes Alle, et fortsættelses-forløb med 12 deltagere. Der er i forløbet et godt samarbejde med en pædagog fra fritidshjemmet, som viderefører aktiviteter i løbet af ugen. Andreas bruger et eksisterende materiale med sange udviklet i et forløb på Børnekulturhuset i Amager med dialogisk historie- og sangskrivning.

Forløbseksempel: Starter med at sidde i cirkel og synge navnesang. Herefter laver de en jungledans-sang, hvor de leger med lyde og bevægelse, som leder over i arbejde med skala og

håndtegn (solmisation) og bygger på med brug af instrument (ukulele og klaver). De skabes plads til følelsesmæssige reaktioner, og eleverne hjælpes til at komme videre med brug af musikken og der gives plads til børnenes fortællinger (dialogisk undervisning). Elever mødes med musikken, hvilket giver andre muligheder end i skolens hverdag fx en elev som har en "fuldstændig uspoleret musikglæde" og udvikler sig til en styrke både i musiktimerne og til koncerten, hvor de optræder.

Det er en vigtig erfaring for underviseren, at børnene i høj grad møder forudsætningsløse op, at der ikke er en musikkultur at bygge på og at det er vigtigt at skabe et musikalsk fællesskab: "Grundlæggende er vi oppe imod at der ikke rigtig er nogen kultur at bygge på. Så vi skal helt ned og bygge noget op fra bunden af, med nogle meget elementære sten... Jeg prøver at møde børnene hvor de er... Jeg mener at vi må prøve at få bygget noget repertoire op. Få et fællesskab omkring nogle sange, omkring danse og remser og noget som netop kan lægge sig ind og blive sådanne en slags trinbræt i forhold til musik. Det er der jeg tænker at det kan noget. En relation til musik kan være en livskvalitet... den er i sig selv værdifuld."

Ud fra børnenes udsagn er det tydeligt at underviserens ambitioner indfries, måske i højere grad end han selv giver udtryk herfor. Børnene er meget glade for undervisningen - de "elsker at gå til musik"... "fordi der er nogle sjove rytmer og fordi vi lærer nogle sange...". "... det er rigtig sjovt at man kan spille på alle ting, faktisk også på stole og på vægge og på borde, og også på sig selv".

Børnene giver udtryk for at det er noget de glæder sig til, som har betydning for dem og som går i kroppen: "...man får også sommerfugle i maven og jeg bliver helt glad af det". "...jeg får lyst til at danse". "Sådan hver mandag, så glæder jeg mig rigtig meget til musik. Jeg synes det er rigtig sjovt at synge og jeg bliver rigtig glad hver gang vi skal hened."

Underviseren peger på vigtigheden i kontinuitet, som understøttes af samarbejdet med pædagogen. Det er imidlertid en anledning til frustration, at pædagogen er blevet flyttet til en anden funktion, og peger på at manglende kontinuitet er utilfredsstillende og måske mere vil appellere til en underviser der hurtigt vil videre til noget andet: "På en eller anden måde, så er det ligesom det her appellerer til en underviser der er hurtigt videre til noget andet. Jeg føler det utilfredsstillende ikke at få lov til at bygge noget op. Hvorfor skal vi bygge det op? Bliver det bare revet væk om lidt"

3.2 DCM VANLØSE

Den Cyklende Musikskole Vanløse er et projekt der bygger på koncept og erfaringer fra Den Cyklende Musikskole Amager. Hermed benyttes det samme koncept i to forskellige (administrative) bydels-områder.

Kulturstationen Vanløse havde planlagt fem undervisningsforløb på en række forskellige skoler, et projekt med sangskrivning og et forløb med Rap. Medarbejderen der havde planlagt det holdt kort tid herefter op, og det var overladt til andre kolleger på Kulturstationen Vanløse.

Det blev besluttet at man skulle bygge på koncept og erfaringer fra Cyklende Musikskole (DCM) Amager. Det blev i samarbejde mellem Kulturhuset, Jeppe Greve og tovholder for Vanløse/Brønshøj Henrik Strange Schäfer arrangeret at Anja Toft, som underviste på de aktive skoleprojekter, påtog sig koordinationen. Anja Toft tog kontakt til DCM-Amagers koordinator Line Fog Mikkelsen, og projektet Den Cyklende Musikskole DCM Vanløse blev sat i søen.

3.2.1 Oversigt over aktiviteter

Den Cyklende Musikskole Vanløse

Aktiviteten foregår på skoler/klubber i Vanløse/Brønshøj/Husum med børn fra 6 til 12 år. For tredje projektår er det planlagt at gennemføre to korforløb og koncert på Bellahøj.

3.2.3 Deltagende børn

Klasserne der er indgået i skoleforløb er registreret, og registreringen er derfor komplet.

Der er i alt registreret 120 børn i fem klasser. Escs gennemsnittet er = 0,06

Der er tale om meget forskellige profiler for de deltagende klasser, med escs-tal der spænder over et stort område fra minus 0,45 til plus 0,31, og hvor mere end en tredjedel ligger i det negative område.

Børnegruppen er en blandet gruppe med en væsentlig andel af målgruppen.

3.2.4 Undervisningen

Den Cyklende Musikskole henvender sig til særligt udsatte børn med begrænsede ressourcer. Skoleklassen tilbydes et fundamentalt, nuanceret og kvalitativt indblik i musikkens verden, som videreføres som et fritidstilbud i klubben/fritidshjemmet.

Indsatsen er rettet mod sammenspilundervisning og musikforståelse, noder, rytmer og stemmetræning med solfa, flerstemmighed og udvikling af sangstemmen.

Underviserne indgår i klassernes musiktimer, hvor undervisningen vil bestå af arbejdet med eventyr og RAP samt rytmisk sammenspil. Skolens musiklærer deltager aktivt i undervisningen, og sammen instruerer de børnene. I skoledelen indgår børn, der ikke til dagligt går i musikskole, og som derfor kunne have interesse i opfølgende undervisning i fritidsklubben om eftermiddagen.

Der er gennemført observation af undervisningen på Vanløse Skole. Undervisere er Anja Toft og Benjamin Aggerbæk. Beskrives her i børneperspektiv baseret på fokusgruppeinterviews med de deltagende børn:

Vi var i grupper og så skulle vi finde på H.C. Andersen eventyr, vi skulle finde 3 eventyr og så skulle vi lave en rap sang. Vi tog ord fra eventyrene og så steder i Vanløse, som vi beskrev sammen med historierne. Og så lavede vi et vers hver.

I starten, så fandt vi linjer, og så skulle vi lige gøre dem om til noget der rimede. Det var meget sjovt at finde på ord der rimede og finde på sange man kan skrive og sådan. Jeg synes det er sjovt at skrive sange når ord rimer og vi skal høre eller synge den selv bagefter. Det er sjovere og bedre (end normal undervisning) fordi man lavede lidt nogle andre ting. Man skulle lave musik og ikke bare skrive ned i ens hæfte.

Det var sjovt (at arbejde sammen om at skrive rap-sang) det var også det der var nemmest synes jeg. At arbejde alene er lidt sværere og jeg synes det er hyggeligt at arbejde sammen med andre som tager det seriøst og som er sjove. Jeg kunne rigtig godt lide dem jeg arbejdede sammen med.

Vi optog det på mobiltelefon. Det lød rimelig fedt.

Det var rimelig fedt at prøve, vi har heller ikke rigtig skrevet sange før i musik. Normalt i musik, går vi bare ned og får en tekst og så skal vi synge en sang, men det var rigtig sjovt at prøve at lave den selv.

3.3 Musikalliancen Korsager Skole

3.3.1 Oversigt over aktiviteter

Første år

- 1: Strygerhold. Korsager Skole.
- 2: Blæserhold. Korsager Skole.
- 3: Blæserhold Tingbjerg Heldagsskole, Fritidsdelen.

Andet år

1. Orkesterklub efterår 16
2. Orkesterklub forår 17
3. Børneorkester - alle børn spiller sammen.

Tredje år, planlagt

1. Orkesterklub
2. Musikdramatisk værksted. Brønshøj Fritidshjem og Musikalliancen

3.3.2 Generel beskrivelse

Om projektet generelt

Beskrivelse baseret på oplæg fra Musikalliancens formand Ninna Urhammers ved MMtBBs videndelingsmøde februar 2017.

MusikAlliancen er en forening, som er født ud af amatørmusikken.

Amatørsymfoniorkesteret Euphrosyne startede musikprojekterne for børn i lokalområdet. Musik med børn blev snart udbygget i en sådan grad, at det var nødvendigt at lave en separat forening. Det blev MusikAlliancen. I foreninger er vi samlet om en fælles interesse, et fælles initiativ. Vi føler os medansvarlige, medbestemmende, vi kan blive aktive på forskellige niveauer, som vi selv vælger: i bestyrelsen, - aktivt (spillende) medlemmer eller passivt medlem, som dog fortsat støtter foreningen.

Foruden foreningsstrukturen er den særlige tilgang til musik, som amatøreren har, taget med ind i MusikAlliancen. Det, der kendetegner amatørmusik, er, at den er drevet af lyst, passion, begejstring, lyst til fordybelse og dygtiggørelse, flid, tolerance, frivillig indsats, lydhørhed, glæde og lyst til at være med i et aktivt, kreativt og ligeværdigt fællesskab. Man spiller musikken selv, og er dermed delagtig i en nydelsesfuld læreproces – det er naturligvis det sjoveste at lave musikken selv – men uden at være alene om det! Disse egenskaber er grundlaget for arbejdet med børnene.

Der tilstræbes fælles musiceren, kreativt og fantasifuldt samspil og motiverende musikoplevelser. Der spilles musikalsk musik fra første øjeblik. Vi spiller musik, og opbygger relationer som skaber grobund for et skabende åbent musikmiljø. Uanset niveau er det oplevelsen af musikaliteten, der er på dagsordenen. Den professionelle musiker spiller sammen med børnene i et musikalsk

fællesskab. Børnene motiveres og opfordres til at gå ind i en skabende proces i samspillet og konkret gennem egne kompositioner. Alle genrer dyrkes, og naturligvis især sang og bevægelse med de yngste.

Ved koncerterne inddrages deltagelse af andre partnere f.eks. Amatørorkester Euphrosyne, folkedansere, sangkor (spirekor) fra de lokale kirker eller skolernes egne små kor.

Erfaringen er, at for at nå målgruppen er skolen mødestedet. Det er her, man kan sætte ind og vise børnene muligheden for at fortsætte med at dyrke musik af lyst i deres fritid. I skolens rammer kan man nå ALLE børn. Gennem skolen er det muligt at skabe kontakt med forældre. På dette område ligger der en stor, vigtig arbejdsopgave. Forældre skal opleve børns glæde, deres motivation, lyst og det kreative fællesskab, som deres barn kan tage del i. Her er skolen igen en vigtig partner, idet en forældrekontakt er lettere at opnå og forældre i classesammenhæng lader sig lettere engagere.

Orkesterklub efterår 16 og forår 17

Evaluering v. Ninna Urhammer:

Undervisere i musikprojektet var professionelle musikere/Bachelor fra Musik.Kons., Kristine Hanskov, kontrabas og violin, Tyge Jessen, trompet og trækbasun, Louise Ulriksen blokfløjte/tværfløjte.

Deltagende aldersgruppe: 1. til 4. Klasse.

Orkesterklubben lagde ud med en invitation til børn på de lokale fri- og folkeskoler Husum, Brønshøj og Vanløse om at spille med i Orkesterklubben, via opslag og lokalavis. I første omgang blev de børn indbudt, som havde en lille forkendskab til musik og et eget instrument.

Dernæst gik invitationen bredt ud med tilbud om mulighed for lån af instrumenter og god vejledning og hjælp, hvis forkundskaberne manglede, men lyst og nysgerrighed var til stede.

Dog var det helt tydeligt, at først i det øjeblik vi gik i gang med en målrettede headhunting af enkelte elever i skolernes klasser, - blandt børn som havde deltaget i et andet musikprojekt på Korsager Skole, - først da begyndte en voksende interesse for orkestersamspil og Orkesterklubben.

Dette viser hen på vigtigheden af et tæt samarbejde med skolerne og deres musiklærere.

For musikerne var det en stor udfordring at undervise de forskellige niveauer og instrumenter. Da

alle instrumenter var velkomne fik orkesteret en spændende instrumental sammensætning.

Orkesterklubben udviklede sig meget fra den første time med kun få elever til den afsluttende koncert med 3 pianister, 2 fløjter og 2 kontrabasser foruden deltagelse af børnene fra onsdagsholdene (undervisning i samarbejde med Rytmisk Center) med deres violiner, trompeter og trækbasuner.

Denne gunstige udvikling regner vi med fortsætter næste år. Orkesterklubben har vist sig at være en enestående mulighed for at spille sammen uanset forkundskaber og niveau. Stemmerne laves til den enkelte elev, så alle kan spille med, og arrangementerne som musikerne har lavet til børnene, har både taget højde for niveau såvel som instrument.

Den musikalske udvikling har været stor. De tre pianisterne gik fra at skulle spille det samme stykke unisont til at have 3 individuelle stemmer. Bassisterne kunne, da de kom, kun holde bassen og lave lyde på tilfældige strenge. Efter ca 3 uger i orkesterklubben spillede de begge med både 1. og 2. finger, og har derved udviklet sig på få uger fra faktisk ikke at kunne spille, til at kunne spille en original kontrabasstemme på et af værkerne!

Blokfløjterne er gået fra stort set ikke at kunne høres, til at de kunne bære melodistemmen igennem helt uden hjælp. Alle har derved udviklet sig meget.

Det er et udtalt ønske fra børn, forældre og musikere at Orkesterklubben fortsætter. Antallet af deltagere vokser langsomt men sikkert.

Næste år skal vi nå endnu længere. Orkesterklubben skal udvides. Børnene skal lære større værker - blandt andet temaet fra Beethovens 9. Symfoni "an die Freude", og vi skal sammen finde endnu mere glæde ved musikken.

Formålet med en orkesterklub er, at alle oplever et musikalsk fællesskab, at de bedste elever kan blive udfordret og f.eks. får soloer, og nybegynderne bliver inspireret og motiveret.

Kristine Hanskov

Lidt om forløbet:

Orkesterklubben startede med få medlemmer, men begyndte hurtigt at vokse. Det har for underviserne været en udfordring, at få forløbet til at hænge sammen, idet der løbende kom flere medlemmer. Dog på trods af dette endte vi med et rigtigt flot resultat, og ikke mindst glade børn og stolte forældre!

Vi vidste godt på forhånd, at forløbet ville blive sådan, da Orkesterklubben var et nyt tilbud på skolen. Nu har vi et orkester stablet på benene, og håber på at endnu flere vil starte, så det bliver et endnu større orkester.

Som underviser har det været skønt at undervise så dygtige børn, og det har været en fornøjelse at være en del af deres udvikling i sammenspil. Jeg glæder mig til næste omgang efter sommerferien.

Vh. Louise Ulriksen

Igen må det pointeres, at skolernes bevidste medvirken og et direkte samarbejde med musiklærerne er af største vigtighed for at få en fritidsmusik etableret i et område, hvor kun ganske få børn har adgang til musikundervisning.

Den afsluttende koncert foregik på Brønshøj Torv som del af den lokale Kulturdag.

Det var en stor oplevelse for de 16 børn, at optræde offentligt i deres helt eget musikteater. De to koncerter blev hørt af meget glade forældre og bedsteforældre, stolte søskende og en hel del nysgerrige "indfødte". Musikbørnenes kommentar: "Hvornår skal vi spille den næste koncert!!!"

Koncerten er dokumenteret med fotos og video.

Børneorkester - alle spiller sammen efterår 2016

Evalueret v. Ninna Urhammer:

Anden del af det bevilligede projekt blev gennemført i ugerne 33 til 38 (august-september 2016). I alt 6 undervisningsgange afsluttende med deltagelse i stort koncertarrangement.

Musikprojektet var planlagt som del af Korsager Skoles fritidsordnings aktivitetstilbud. Fritidsordning planlagde at give omkring 15 børn mulighed for at melde sig til den gratis musikaktivitet, som blev gennemført i Korsager Skoles sal.

Fritidsordningen skulle varetage tilmeldingerne. Undervisningen blev varetaget af MusikAlliancens professionelle musikere og børnene kunne spille på kontrabas, violin og fløjte. Leje af instrumenter, ekstra arrangementer og forældrekontakt vedr. den afsluttende koncert varetog MusikAlliancen.

Musikprojektet skulle oprindeligt have ligget i direkte forlængelse af musikforløbet med 2. Klasse på skolen før sommerferien (1. Del af bevillingen).

Desværre kunne dette "lange forløb" ikke gennemføres, idet fritidsordningen, pga den igangsatte omlægning af fritidstilbud i Københavns Kommune, ikke kunne overskue et samarbejde om musikprojektet på dette tidspunkt. Projektet blev derfor efter aftale udskudt til efter skoleferien.

Efter ferien viste det sig mod forventning, at skolefritidsordningen stadig ikke havde overskud og ressourcer til at varetage andet end de daglige opgaver. Med en ny souschef og med store administrative udfordringer var det ikke muligt for personalet at gøre dette tilbud virkeligt for det forventede antal børn til musikprojektet. Beklageligt men forståeligt.

Denne realitet blev først klar ved første undervisningsgang. Det var på dette sene tidspunkt ikke muligt at udskyde projektet endnu engang, da der var indgået forpligtende aftaler med undervisere og instrumenter var lejet.

I ihærdigt samarbejde med Korsager Skole og Husum skoles lærere, lykkedes det at samle et lille hold af interesserede børn (6). Der måtte i den forbindelse indrettes en følgeordning til og fra Husum Skole, således at de yngste børn kunne deltage.

Musikundervisningen blev gennemført med højt humør med de deltagende børn, på trods af de uventede uomgængelige vanskelighederne. Omstændighederne til trods havde de deltagende børn stor glæde og udbytte af forløbet, og deltog med spænding og fornøjelse i den afsluttende koncert. Her oplevede de at indgå i et stort, begejstrende musikalsk fællesskab med andre spillende børn og voksne. Alle børnene spillede for et varmt publikum af forældre og venner, - omkring 80 fremmødte gæster til MusikAlliancens festkoncert!

Børneorkester - alle spiller sammen forår 2017

Evalueret v. Ninna Urhammer:

Periode: uge 10 til 16 – 2016. Undervisere i musikprojektet var professionelle musikere, Kristine Hanskov, kontrabas og violin, Anette Slaatto bratsch og violin, Louise Ulriksen fløjte (Bachelor fra Mus. Kons., Malmø) i samarbejde med Korsager Skoles musiklærer Mette Maach-Diderichsen, som selv spillede med og underviste fløjte og folkedans.

“Børneorkester i 2. klasse - alle børn spiller sammen” - Musikdrama – Maja, Ali og sørøverne: Maja, Ali og sørøverne var et stykke musikdramatik som blev komponeret og sammensat af musikerne i samarbejde med musiklæreren og eleverne. Musik og sangdelene blev komponeret således, at det med det samme var muligt for børnene at spille med. Dvs. enkle greb på fløjten, og på strygeinstrumenterne løse strenge, spillet med bue eller knipset eller bassen brugt som tromme. Børnene var inddelt i faste grupper som spillede slagtøj (alle børn), kontrabas (4), violin (7), bratsch (3), fløjte (8). Sangene havde en enkel tekst og melodi, og blev både sunget og spillet af alle i dette lille klasseorkester. Flere tekstdele blev reciteret i kor, og hele stykket blev afsluttet med en folkefestdans, hvor alle børnene sang og dansede og musikerne agerede festorkester. Al tekst og musik blev sunget og spillet udenad. Børnene havde lavet enkle rekvisitter, som indgik i forestillingen.

Musikdrama var et yderst vellykket koncept og blev gennemført forbilledligt. Eleverne fik arbejdet alsidigt musikalsk, de blev motiveret og deltog med stor begejstring. Samarbejdet med den meget dygtige musiklærer var en fornøjelse.

I forhold til tidligere projekter fik underviserne her langt flere børn med anden etnisk/kulturel baggrund. Det var en stor glæde for alle parter, at også disse børn fik musikalske oplevelser gennem en kreativ musikundervisning med instrumenter. Dette var for flere en oplevelse af stor betydning, hvilket musik og klasselæreren fik bekræftet i den efterfølgende samtale med klassen om musikforløbet. På den berømte skala fra 1 til 10 hvor 10 er det bedste gav børnene musikprojektet 10 point.

Det lille stykke blev vist for fem indskolingsklasser på Korsager Skole og børnenes forældre ved et forældrearrangement. Ved begge koncerter var der et yderst lyshørt og begejstret publikum. Skolens lærere glædede sig især over projektets kvalitet.

Forældrene var meget begejstrede og taknemmelige over musikmulighederne for deres børn! Forældrekoncerten anser vi for et vigtigt “fremstød” for at få flere familier til at se værdien af

musikaktiviteter for deres børn – gerne med efterfølgende handling: at de tilmelder deres børn en musikaktivitet. Tydeligt er det dog, at ikke alle forældre er klar over hvilke muligheder der findes for musikaktiviteter, men også at der er helt afgørende økonomiske grænser for deltagelse.

Begge koncerterne var en meget stor success.

Musiklæreren siger:

Tusind tak for et super godt samarbejde, det har virkelig været en fornøjelse!

Det er skønt at mærke jeres entusiasme, som smitter af på alle omkring!

3.3.3 Deltagende børn

Der har ifølge underviserne deltaget lidt over 100 børn.

Heraf er imidlertid kun 24 cpr-registreret, og der er escs angivelse på 22 heraf.

Escs-værdierne for de registrerede grupper spænder fra minus 0,17 til plus 0,19.

Escs snit = 0,01.

Børnegruppen er en blandet gruppe med en væsentlig andel af målgruppen.

3.3.4 Undervisningen

Observation:

Der er her valgt beskrivelse af videoobservation af et af forløbene som eksempel på undervisningspraksissen i projektet:

Børnene spiller på kontra-bas og violin. Sang og spil blandes, så de skiftevis synger og spiller et enkelt tema som passer til sangen. De har to sange, med to forskellige simple rytmer, så de lærer at spille rytmisk. De spiller få toner på løs streng, men blandingen af violin og kontra-bas danner harmonier, hvilket skaber en helhedsoplevelse af sammenspillet. Læreren akkompagnerer med enkelt vejledende brugsklaver, men fokus fjernes ikke fra eleverne. Børnene skiftes til selv at tælle for, og læreren retter ind, hvis de tæller skævt. Læreren har en anerkendende tilgang til børnene, både når der er noget de kan og ikke kan. Det skaber en afslappet atmosfære, hvor børnene ikke er bange for at spille. Hun lærer børnene, at det er okay at spille forkert, selvom børnene kan have travlt med at pege fingre. Hun går i detaljer med rytmikken, så helheden kommer til at lyde sammenhængende. Børnene er fokuserede og engagerede, alle synger med og gør deres bedste.

De to stryger/bas/fløjte hold, lærer at synge hinandens sange, så de kan hjælpe hinanden med at synge dem til koncerten. På den måde får de også en pause fra instrumenterne, når de lærer de andre holds sange. De synger en skibs-sang, først ved klaveret, og derefter i en rundkreds ude på gulvet, hvor de med fagter lærer at have krops-sproget og mimikken med (f.eks. at de skal ikke smile, når de synger, at de er trætte af at være til søs). De synger teksten uden melodi med fagter, både for at lære teksten bedre, men også for at fokusere på rytmik, tonefald og kropssprog, og de lærer altså udtryk ud over bare at synge korrekt. Senere repeterer de "Du Kan Køre" igen, og indlærer altså ved at repetere sangene med pause imellem, så de ikke kommer til at køre i samme rille for længe, mens de alligevel fordyber sig og gentager tingene nok gange til, at de sidder. Afslutningsvist spiller de en ny sang, hvor de spiller med pauser og violin og bas komplimenterer hinanden rytmisk. Her dirigerer hun børnene på en tydelig måde.

Sangene handler om noget som børnene kan relatere til og forstå, og som er lidt sjovt – "grisene

uden bukser”. Teksterne er lavet om, så det er nemt for børnene at synge, og det er nogle let genkendelige sange. Dette gør, at børnene let kan huske teksterne og at det er sjovt for dem at synge sangene. Til sidst laver de en farvel sang med bevægelse, hvor de skiftes til at vælge en bevægelse.

Konklusion: Der er både sang ved klaveret, sang med bevægelse og fagter og spillet på bas og violin. De lærer altså både motorik, mimik, kropssprog, rytmik, sang, at huske en sang ved hjælp af fagter og at fokusere på gå i dybden med et instrument på en måde som både er udfordrende, men også noget alle kan være med til, uden anden erfaring med instrumenterne. Ikke mindst, lyder det af noget, fordi de spiller harmonier med både violin og kontrabas. Læreren er dygtig til at lære fra sig, anerkendende og dygtig til at skabe en god atmosfære. Hun er selv cellist, og man kan godt mærke at klaver og sang ikke er vant for hende, men hun kommer fint igennem alligevel. For hende handler det om børnenes performance og ikke hendes egen - et godt udgangspunkt.

Børnenes perspektiv:

Eksempler på udsagn fra børneinterviews i dette projekt, som taler deres eget sprog:

“Grunden til at jeg kom til at gå til det (musik) er fordi de lavede sådan et projekt, så var det min klasse den klasse der var blevet udvalgt til det og det var så derfor at jeg begyndte at spille bas”

“Det har været godt. For det er også meget sjovt, og vi laver nogle sange og det er dejligt og vi får lov til at spille og det er også rigtig dejligt. Så lærer man noget nyt”.

” Man lærer også nogle ting på en måde men det er også bare lidt sjovere”.

” Først så var det svært men så lærte jeg det bare og så blev det helt nemt.”

” “Det er bare når man spiller så føler man sig rigtig god til at spille....jeg bliver glad”

“Det føles som om mit hjerte er lavet af blomster”.

” Det er også sjovt fordi så skal man også spille foran sine forældre og så får man ros og det er meget rart at få ros, når man har spillet så godt.”

“Det er også rigtig dejligt at høre begge to sammen, nærmest som en blanding som... ligesom når man bager en kage så blander man mel og nogle andre ting, og så laver man en dejlig lækker kage.”

Det er ligesom violin og bas”

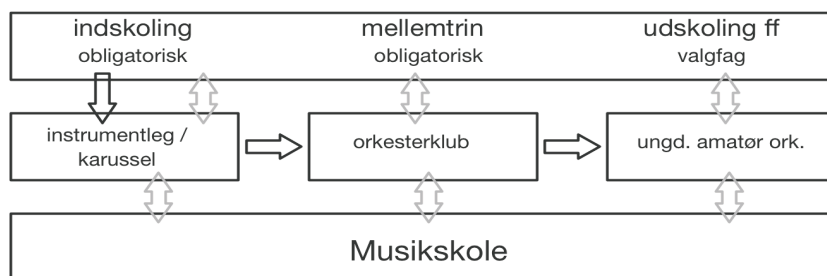
”Det var sjovt da vi lavede koncert sidste gang, det var rigtig sjovt fordi der var også flere der optrådte og det var dejligt og sjovt, men jeg var også lidt nervøs”

”Vi lærte nogen at kende...og vi lærte meget om musik, og vi har skrevet vores egen sang .”

”Ja, og det dejligt at folk godt kan lide at vi har lavede det godt fordi det har taget langt tid”

”Det er en godmorgen sang. Det handler om at det både kan være en god morgen og en dårlig morgen ....”

”På en måde man får den der fornemmelse af den (musikken) vil fortælle et eller andet. Altså altid når vi spiller en sang der måske kommer fra en historie eller et eller andet, eller bare en almindelig sang, så får jeg altid billeder inde i hovedet, som giver mig en historie. Så på den måde fortæller den en lydhistorie”.

3.4 Street Musikskole Sydhavnen

Elektro-Pop, Ellebjerg Skole

3.4.1 Oversigt over aktiviteter

Første år

1. Hold for 0. 1. og 2 klasse, underviser Katrine Villadsen.
2. Hold for 5. klasse, underviser Anna Lidell.
3. Hold for 6. klasse, underviser Jesper Ørberg.
4. Hold for 7. klasse, underviser Tue Sander.

Andet år

1. Spirekor
2. Guitar, piano og elektronisk musik
3. komposition og elektronisk musik
4. Sang og elektronisk musik
5. Indie & computer

Tredje år

1. Spirekor
2. Rock/elektronisk
3. Sang og elektropop
4. Guitar og elektronisk verden
5. Beat'z og Game

3.4.2 Generel beskrivelse

Projektansvarlig: Jan Lippert , Street Værk

Undervisere: Katrine Villadsen, Jesper Ørberg, Anna Lidell, Andreas Ugorskij, Louise Lessél og Tue Sander.

Street Værk vil med multikulturelt virke og engagement i lokalområdet arbejde på at forankre sig som MMtBB-Hotspot overfor såvel børn som forældre samt skoler/fritidshjem samt boligforeninger mv.

Musikundervisning der kombinerer moderne elektronisk musik/teknologisk praksistilgang med traditionelle aktiviteter så som nodespil, sammenspil og musikteori.

Centralt står en producerende, kreativ tilgang til at arbejde med musik, som kan fremme motivationen hos deltagerne. Undervisningen skal løbende søge at geare såvel den enkelte elevs som gruppens motivation, kompetencer og/eller talent for musikalsk kunnen og færdighed inden for sang, rytmik, kreativ gruppeproces, instrumentalspil, musikteori og koncertoptræden - og alt dette med en hovedvægt på den elektroniske musikscenes mindset og lyd-verden og faciliteret af

alle hænde intuitiv og sjov musikteknologi/software.

Børnene bliver mødt af musikkens legende og kreative sammenhæng, og får flair for forpligtende fællesskaber. Undervisningen foregår i tæt samarbejde med fritidshjemmet, og der har været opbakning fra skolens ledelse.

Børnene nås via mail, opslag, nyhedsbreve og skolens intranet, samt gennem opsøgende arbejde herunder med demos i klasser. Startskuddet var en uges workshop med efterfølgende koncert for at skabe interesse. Efterfølgende har underviserne opsøgt børnene i klasserne og skrevet på forældreintra samt snakket med ledelse og lærergruppen.

Samarbejde og kommunikation har til tider været en udfordring. Det fremhæves, at man i forhold til fremtiden bør sikre en mere langsigtet planlægning, samt søge en bedre integration med skolens og fritidsordningens daglige liv og planlægning.

Der er gennemført fire hold i efteråret, og to fortsætterhold i foråret.

3.4.3 Deltagende børn

Der har deltaget 35 børn.

Der er registreret 24 børn med et escs snit på - 0,66.

Projektet rammer klart målgruppen.

3.4.4 Undervisningen

Som eksempler på undervisningen tjener Street Spirehold med Jesper Ørberg og "Komposition & Elektronisk musik" med Anna Lindell.

Observation Street spirehold

Spireholdets målgruppe er 0. Klasse. Aktiviteten foregår umiddelbart efter skoledagen slutter. Til aktiviteten anvendes Ellebjerg skoles eget musiklokale, så børnene hurtigt kan komme der til – 0. Klases børnene hentes/eller følges op til lokalet af en voksen. Denne dag deltog 4 børn.

Jespers Spirehold har en legende tilgang til lyd og rammerne spænder bredt, der kan spilles på mere "traditionelle" band instrumenter så som Trommesæt, klaver, bas keyboard. Samtidig, stillet op i et mindre "mixerum" er der opsat et studie-setup (computer med programmet Ableton, studiomonitors, lydkort med tilkoblet mikrofon, midi-keyboard og en touch-pad). Ved tidligere undervisninger, har børnene sammen med Jesper været på opdagelse udenfor musiklokalet –

børnene har været udstyret med diktafoner og har indsamlet interessante lyde fra ex. skolens bygninger eller deres egne stemmer. De indsamlede lyde, bliver så overført til Ableton-setup'et og der kan nu eksperimenteres og manipuleres med lydende til fulde. Ift. værktøjerne tilføjer Jesper, at han har en oplevelse af at Ableton er særligt brugervenligt og knyttet sammen med især touch-pad'en bliver børnenes tilgang yderst intuitiv.

Forløbsbeskrivelse: De to drenge startede dagens aktivitet inde ved computeren. Jesper hjalp kort med at åbne et tidligere projekt – dette indeholder børnenes egne samples af tale og alternativ perkussion fra deres diktafoner. Ved at anvende effekter som "looping" og generelt programmets klippe-funktion, til at udvinde de udvalgte sekvenser til projektet bygges nummeret op. Der spilles/manipuleres "live" til loopet. Funktioner (fx spring nogle sekunder frem, gentag loopet) lyde (trommer bastoner) og effekter (ex. filtre, ekko, rumklang osv.) tilknyttes de forskellige knapper. Samtidig anvender drengene en mikrofon til at eksperimentere til loopet.

Samtidig med de to drenge sidder ved computeren, er Jesper inde ved de to piger og de finder i fællesskab ud af hvad de skal tage sig til at spille på. Den ene af piger er optaget af at lytte til hvad der ligger af tidligere optagelser på diktafonen. Hurtigt går hun over til, med hovedtelefoner på, at optage nye lyde.

Til slut af aktiviteten, spiller de fire børn for hinanden i hold. De to drenge sidder hhv. med den elektriske bas og bag trommesættet. Ved 3:50 i videoen forsøges der at kordineres forskellige roller – de to piger sidder ved siden af med hver deres tromme. De fire børn er med på princippet om at holde pause og at "hoppe ind" og spille med de andre.

Interview med Jesper (Spirehold)

1. Det spontane:

Så det hele det ligger hele tiden på det spontane. Og det gøre at lige pludselig så opstår der nogle ting, nogle uventede ting. Nogle tilfældige ting måske. Det er det jeg hele tiden er åben over for, at det er det spontane og tilfældige der ligesom skaber de der øjeblikke. Det er de øjeblikke man tager med sig hjem .. og ligesom kan huske og på en eller anden måde, sidder tilbage i kroppen.

De har utrolige mange idéer. De er meget sprudlende hele tiden. Jeg synes næsten ikke jeg kan få lige så gode idéer som de har. Der opstår altid noget i den måde de laver ting på, hvor jeg selvfølgelig prøver at sige... "det der du lavede- husk hvad det" og sådan noget, men det er noget som kommer fra dem. Jeg faciliterer dem. Så er jeg ligesom medspiller på den måde - jeg er lige så meget inde i musikken som de er, jeg lytter lige så meget som de gøre, jeg tager dem lige så alvorlige som de tager hinanden alvorligt... Ja, de skal ikke gøre det for min skyld.

2. Musikalsk og social læring:

Jeg synes man virkelig kan se en progression. Også bare hvordan de håndterer instrumenterne. De lærer meget omkring nogle simpelt ting som at tænde for en forstærker, at skrue op for lyden og ned for lyden. De kan vide at de har en fornemmelse af at det er for højt eller lavt. De har en fornemmelse af at de skal kunne høre hinanden eller hvis de ikke kan, så de hele tiden er opmærksomme på hinanden i situationen.

Lige pludselig man får ting til at klikke på en underfundig måde, at tingene lige pludseligt hænger sammen. Man opdager det måske ikke rigtigt, man er måske hellere ikke rigtig bevidst om det, men det er faktisk er noget der sker oftere og oftere. Jo mere de bliver vandt til at håndtere de her ting, jo oftere så sker der det der, hvor ting lige pludseligt klikker og man lige pludselig begynder at lytte til hinanden og man er opmærksom andre end sig selv. Det er også i den alder lige præcis deres største udfordring... ”.

3. Oplevelse:

Jeg vil sige, at oplevelse og teknikker følges meget tæt ad - i og med at man har en oplevelse af noget, så bliver man også interesseret i hvad det er oplevelsen går ud på. Man bliver interesseret i at finde ude af det. De bliver meget opmærksom på at hinandens måde at spille på. De skal hele tiden vise hinanden ”du skal lige gøre sådan der” - og - ”jeg har fundet på den her, nu skal jeg vise dig” og sådant noget. De er meget opmærksomme på detaljer, fx også om der nogle gange mangler noget på trommesættet - ”hvorfors er den her ikke” - ”stortrommen virker ikke” - ”Hvad for en lyd skal vi have på keyboardet her” - ”hvordan er det man skifter lyd” osv.

4. At blive til i musikken, at musikken bliver til

De har en forestilling om hvad det er de skal. Oprindeligt hedder det jo ”Spireholdet”. For dem hedder det ROCK. De går til rock... og det er helt klart at det er det de siger til deres venner - nu skal de til rock. Det er et privilegium at de får lov til at spille på instrumenter som guitar og trommer og det jo noget man slet ikke gør i nulte klasse.

5. Udfordringer

Jeg synes noget af det der er det mest udfordrende er det sociale. Det er det med hvem der skal spille først og hvem er fik den først og hvis tur er det og sådanne nogle ting. Det er nogle ting som man skal være opmærksom på - prøve at skabe nogle fælles omgangsformer. Det er også noget med at finde grænsen for hvor lang tid skal vi blive ved med det her. Man skal mærke på dem hvor de er henne. Nogle gange er aftalerne med pædagogerne ikke helt op to date. Jeg kun er her lige her på det her tidspunkt, og når jeg kommer så skal tingene gerne være rimelig på plads. Det er ofte sket at halvdelen af tiden er gået før vi overhovedet er blevet samlet og kan komme op i lokalet.

Observation ”Komposition & Elektronisk musik”

Aktiviteten ’komposition & elektronisk musik’ foregår umiddelbart efter Spireholdet, underviseren er Anna Lidell. Målgruppen er 5. Klasses elever, denne eftermiddag kunne fire ud af de 6 tilmeldte deltage. Ligesom på spireholdet er der en legende og eksperimenterende tilgang. Anna fortæller at især en af de deltagende piger opleves som særligt grebet af processen omkring at producere musik ved computeren. Dagens forløb starter ud med, at finde det seneste musikprojekt frem i programmet Ableton. Anna sidder ved siden af og hjælper med hvordan nummeret kan udvikles videre og eksperimenteres med. De andre deltagere følger med ved computeren, lytter og giver idéer til sangmelodier. Anna opfordrer pigerne til at indspille deres idéer til sang eller melodier. Der blev optaget en sang idé, denne blev lyttet til i fællesskab, der besluttes at optagelsen skal gemmes til at arbejde videre med. Herefter går de tre andre piger over i hjørnet af lokalet, tager en guitar og forsøger at finde på en tekst og melodi.

De andre piger der har været i gang med sangskrivning, kommer hen til Anna og præsenterer hvad de har. I forhold til sangskrivning og tekst, er Anna guidende. Når pigerne spørger hende om et manglende ord, tager hun fat i det pågældende emne og opfordrer pigerne til at reflektere og hjælper med idéer.

De observerede aktiviteter, opleves som en kreativ ramme for at skabe musik og lyd. Det digitale værktøj i form af indspilnings-setup'et anvendes fleksibelt med begge målgrupper. Rammer er frie og deltagerne kan skifte imellem fx tekstskrivning, musikproduktion eller optagelse af lyde på diktafon – et bredt spektrum af tilgange til at arbejde med "lyd" og det at skabe musik.

Underviserne er kompetente i brugen af softwaren og det tilknyttede udstyr, og kan derved, på motiverende vis, opstille tilgange at udforske/arbejde med lyd på.

Børnenes oplevelse af undervisningen

Følgende udsagn fra børnene taler deres eget sprog.

"Altså jeg får rytme i kroppen når jeg spiller musik, og jeg får power".

"Jeg kan mærke en rytme og sådan noget hvad jeg spiller, kærlighed og sådanne noget".

"Man kan blive gladere - når jeg har været i en konflikt".

"Altså, når vi står heroppe, så får vi bare en idé i hjernen og så behøver vi ikke en gang at sige noget til hinanden, vi finder bare rytmen i det..."

"Når jeg synger så vil jeg bare synge mere og mere hele dagen - jeg kan bare godt lide at synge".

"Og når jeg skal synge så kan jeg godt blive lidt genert over nogle andre...men så er det at jeg bare fornemmer, at jeg bare skal synge, så bliver jeg ikke genert mere. Jeg glemmer det- jeg ved ikke at jeg synger - men jeg synger."

"Når jeg er færdig med musik så gider jeg godt at lave lidt mere. Så glæder jeg mig super meget til tirsdag igen".

"Musik er ligesom min passion. Og jeg synger altid derhjemme."

"Jeg er ligesom forelsket i musik. Når jeg begynder til musik, så kommer hele min krop op at køre, og så begynder den at smile i hele min krop, og så laver jeg alle mulige ting..."

"Man kan blive glad af musik, men man kan også blive kedede af det. Og jeg har prøvet når min mor

hun har sættet musik på, selvom det var glad musik, så blev jeg bare ked af det”

”Man kan også blive så glad over musik at man græder. Det kan man også gøre”.

”Det er fordi Musik og dans er mit liv. Og når jeg synger så synes jeg at det lyder godt. Men jeg har bare lyst til at give den mere gas på musikken ... men jeg ved bare ikke hvordan”

”Når man synger sammen så synes man måske at det lyder godt sammen. Så har man lyst til at blive et team”

”...når man synger sammen så kan man godt blive venner uden at man har spurgt”

3.5 Nørrebro - Bispebjerg

Området fik en langsom start i første projektår, men udvikler sig lovende i andet projektår. Mere Musik på Nørrebro, Osramhuset, tager tydeligt form og særligt for dette projekt er en flerstrengt strategi for at nå målgruppen.

Indsatsen desuden udvidet med et nyt tiltag i form af Music Life projektet i Bispebjergområdet.

Begge projekter fortsættes i tredje projektår.

3.5.1 Oversigt over aktiviteter

Første år:

- I. Musikfestival 2200Kultur
- II. Zebra ZeZe, Børne-musical

Andet år:

- I: Mere Musik på Nørrebro, Osramhuset
  - 1. Kor på Blaagaard Skole, Goldsmidts Musikakademi
  - 2. Kor til 2200, Goldsmidts Musikakademi og DPA
  - 3. MusikMusik i Osramhuset, sammenspil.
- II: Music Life,
  - 1. WS performance
  - 2. Sang og vokal
  - 3. Lydproduktion

Tredje år:

- I: Osramhuset
  - 1. Korforløb på Blågård Skole, Goldsmidts Musikakademi
  - 2. MusikMusik - Samspilshold / Instrument og sammenspil
  - 3. Korforløb for alle 6-7 årige på Nørrebro, Goldsmidts Musikakademi og DPA
- II: Music Life
  - 1. Tre workshops som er en del af et større musikalsk talenudviklingsforløb -Trace of Talent.
  - 2. Sang og vokaltræning
  - 3. Retorik og performance

3.5.2 Generel beskrivelse

Mere Musik på Nørrebro, Osrarhuset

MMtBB var i første projektår centreret omkring musikfestival 2200, udvikles i andet år konceptuelt som et flerstrengt projekt til at nå målgruppen, og udvides med et nyt tiltag med aktøren Music Life.

2200Børn&Musik er en børnemusikfestival der ønsker at samarbejde med de lokale skoler, for på den måde at sikre at mange børn får sig en god musikoplevelse. I første projektår besøgte musikere fra festivallen 1. klasserne på Rådmandsgade Skole og 1. klasser på Blågård Skole som forberedelse til festivallen. Hensigten er at give børnene en ekstra musikalsk læring med professionelle musikere og får mulighed for at blive en del af en større kulturbegivenhed.

2200Børn & Musik er en musikfestival for børn, som bygger på et samarbejde mellem Osrarhuset, Danske Populær Autorer og desuden en række lokale aktører som bidrager til finansiering af festivallen. Osrarhuset ønskede fremtidigt at forankre projektet og koble det til længerevarende musikundervisningstilbud og har derfor været i dialog med Goldschmidt Akademiet som har udvist interesse for at igangsætte musikundervisning på Blågård Skole, samt en mulighed for at starte musiktilbud for børn i Osrarhuset.

I andet projektår er dette udmøntet tre aktiviteter: 1. Kor på Blaagaard Skole, 2. Kor til 2200 og 3. Musik-Musik - sammenspil i Osrarhuset. Der tegner sig et koncept hvor man når målgruppen gennem opsøgende arbejde, festivallen og forankring på en eller flere skoler, hvor disse tilgange kan støtte hinanden interaktivt med Osrarhuset som central koordinator.

Korforløb som optakt til 2200 Børn & Musik: Aktører er DPA i samarbejde med Osrarhuset og Goldschmidts Musikakademi. Formålet med forløbet er at kickstarte børnenes musikglæde og oplevelse af det fællesskab, der er i musikken. 2200 Børn & Musik er en gratis musikfestival på Nørrebro som i 2017 finder sted for 5. gang. Festivalen samarbejder med folkeskolerne på Nørrebro, idet 0. eller 1. klasses trin tilbydes musikforløb med de professionelle musikere som optræder på festivalen. Forløbene leder op til at eleverne optræder på festivalen, hvor de i trygge rammer og sammen med deres venner kan stå foran et stort publikum. Forventet antal deltagere er 370 børn.

Korforløb på Blågård Skole: Aktør Goldschmidts Musikakademi i samarbejde med Blågård Skole og Osrarhuset. Formålet er at starte et frivilligt musiktilbud på Blågård Skole. Tilbuddet er gratis og rettet mod skolens børn, som udgør en mangfoldig gruppe mht. etnicitet og socioøkonomisk baggrund. Blågård Skoles elevoptag kommer blandt andet fra området omkring Blågårds Plads. Tilbuddet er åbent for andre børn i området som ikke går på skolen. Forventet antal deltagere er 30-40 børn

MusikMusik i Osrarhuset: Aktør er Osrarhuset. Formålet er starte et musiktilbud for børn 10-13 år i Osrarhuset med fokus på instrumenter og samspil. Huset har i forvejen gratis musiktilbud til de +13 årige, til babyer og småbørn og er ved at starte mere for de 6-13 årige. Forløbet vil opsamle nogle af de løse børn som hænger ud i huset og som er flittige brugere af FerieCamp og husets andre gratis tilbud. Som opstart til forløbet laver underviseren opsøgende arbejde på Den bemandede Legeplads i Mimersparksen, i fritidsklubben FUN og i Den boligsociale indsats

Vores Kvarter i Aldersrogadekvarteret. Målgruppen er hovedsagelig børn der ikke er knyttet til fritidstilbud, og som ofte hænger ud i Osramhuset eller på legepladser efter skoletid. Størstedelen af disse børn kommer fra tosprogede familier med lav husholdningsindkomst. Forventet antal børn er 30.

Music Life, Bispebjerg:

I andet projektår er indsatsen på Nørrebro / Bispebjerg udvidet med et nyt tiltag i form af Music Life projektet med Workshops og undervisning i retorik og musisk performance. Det overordnede formål for projektet er at skabe et fordybelsesrigt, kreativ miljø hvor børn og unge i lokalområdet kan få mulighed for at udfolde sig igennem teater og musik. Derudover er formålet at skabe et læringsrum for børn/unge hvor de på kryds og tværs af forskellige sociale grupper kan medvirke i musikalske arrangementer. Med de forskellige aspekter under teater og musik mener vi umiddelbart, at de nærliggende parametre som retorik, performance, rytme, melodik kan hjælpe børn og unge i deres hverdag, både mht. sprog og faglige præsentationer. Målgruppen er brugere af Fritidscenter Bispebjerg syd og skoler i området med særligt fokus på børn og unge som ikke i forvejen deltager i musik- og kulturundervisning.

Bispebjerg er et område, som har en relativt høj andel familier der er socialt eller økonomisk udsatte. I klubbens brugergruppe er der en endnu højere andel af de unge som kan betegnes som socialt udsatte. Det er en relativt lav andel af de unge fra området som deltager i organiseret musikundervisning.

Aktiviteten rummer både børn og unge fra området som i forvejen har kendskab til teater og musikaktiviteter, men samtidig rummer aktiviteten også nybegyndere, da underviserne tager højde for alle niveauer af dygtighed. Deltagerne kan sammen finde meningsgivende temaer og samarbejde om en teaterforestilling, hvor der lægges vægt på at promovere respekt og sammenhold og modarbejde diverse problematikker i de unges liv og i samfundet.

3.5.3 Deltagende børn

Mere Musik på Nørrebro, Osramhuset

Indsatsen kan ikke identificeres i de cpr-registrerede data, hvilket kan bero på mangelfulde data eller manglende registrering.

Music Life, Bispebjerg:

Der er registreret 17 deltagere hvoraf der er escsdata på 8 heraf, med et escs snit = - 0,43. Såfremt dette er repræsentativt (hvilket der er grund til at antage), når projektet tydeligt målgruppen.

3.5.4 Undervisningen

Mere Musik på Nørrebro, Osramhuset

MusikMusik i Osramhuset - et musiktilbud for børn 10-13 år i Osramhuset med fokus på instrumenter og sammenspil.

Beskrivelse: Undervisningen tager udgangspunkt i sange deltagerne har skrevet sammen med underviseren. Stilen har været fri fortælling, rap, pop og lyd. Børn er hvervet gennem opsøgende arbejde på legepladser, institutioner og boligområder. Det opsøgende arbejde har bestået i at tage en masse instrumenter med og stille sig op et sted og give dem lov til at prøve. Der er stor interesse med varierende deltagelse. Hvis der havde været en fastere tilmelding ville det ifølge underviseren være lettere. Nogle af børnene bruger det som en slags legerum eller beskæftigelse de kan gå til og fra som det passer dem.

Der var mulighed for optræden, men - som underviseren udtrykker det - havde de skudt lidt over målet og børnene turde ikke da det kom til stykket. De havde ikke lige set at en stor scene kunne være så frygtindgydende og laver en mindre koncert næste gang.

Der er undervist på hold hvor der har deltaget mellem 2 og 8 børn. Børne har deltaget i at spille, skrive, synge og improvisere. Nogle af børnene har også forstået at de har en evne for noget, som de ikke har kendt til før. Nogle har brugt det til at fortælle om svære ting i deres liv - fx igennem en sang.

Kor på Blågård skole.

Børnene får ugentlig undervisning i sang og deltager i Goldschmidts Musikakademis aktiviteter.

Koret har optrådt sammen med elever fra akademiets øvrige to små kor til 2200Børn&Musik. Dertil har de optrådt sammen med alle akademiets kor til vores sommerkoncert.

Der kan være vanskeligheder med at nå målgruppen fx ved brug af skoleintra, da det typisk i første omgang er de mere ressourcestærke forældre der reagerer. Udfordringen er at få fat i målgruppens forældre, når man som os henvender sig til yngre børn. Man kan nå børnene gennem skolen, men hvis børnene selv skal formidle videre til forældrene og få forældrene til at handle vil en mange uvægerligt ikke have held med det.

Beskrivelse af forløb med syv børn (observation): Undervisningen starter op med stemmeopvarmning. Pigerne bliver bedt om at lave en cirkel. Fatma synger en tone til én af børnene, herefter skal børnene på skift sende tonen videre til hinanden. Efterfølgende skal børnene lave rytmeøvelser/rytmeleg. Fatma viser en rytme som børnene skal gentage, dette er dog svært for nogle af børnene og de begynder at kigge rundt på hinanden. Børnene skal bagefter, hver især finde på en rytme hvorefter gruppen skal gentage denne. Børnene begynder at fjolle og snakke. Fatma fortæller dem at de ikke må sige noget. Drengen (den eneste) siger at han synes det er svært. Fatma fortæller ham at man ikke skal sige sådan noget, for så lære man det aldrig – man skal give det tid fortæller Fatma.

Bagefter går de over til klaveret. hvor Fatma laver stemmeøvelser med gruppen. Børnene får af vide at de skal sætte sig på en række overfor klaveret. Nogle af børnene rammer ikke tonen som

Fatma spiller, hvorefter hun beder dem om at prøve at synge tonen alene – Fatma korrigerer, ved selv at synge tonen og fortæller om de skal synge højere eller lavere. Fatma spørger børnene om de ved, hvad det værste er, at man kan gøre når man synger. En pige siger at det værste er at synge falsk – det er rigtigt får hun af vide.

Børnene skal nu synge en udlandsk sang (afrikansk). Her har nogle af børnene svært ved at finde ud af hvornår de skal synge og hvornår de ikke skal. På et tidspunkt går Fatma over til en af børnene, mens de synger og siger at hun ikke rammer den rigtige tone. Fatma korrigerer hende og de begynder at synge sangen igen.

Nogle af børnene er tørstige, så der er en kort pause. Da 2 af børnene begynder at fjolle mens de skal have noget at drikke, siger Fatma at de har 30 sekunder til at blive færdige. De 2 børn skynder sig, og sætter sig tilbage til. Herefter går de videre til at synge en sang som de har øvet før. Fatma deler versene ud mellem børnene og de skal nu hver især synge et vers, hvorefter gruppen synger det sammen. Der bliver tit "stoppet" op i denne aktivitet, da børnene ikke altid ved hvordan verset skal synges, og samtidig synger så lavt at Fatma ikke kan høre hvad de synger.

Børnene skal nu synge den afrikanske sang igen. Børnene bliver delt op i 2 grupper, 1 og 2 stemme. Timen slutter af med at Fatma spørger børnene hvad de har lært i dag. De fortæller at de har lært at synge lyse og mørke toner, lave rytmer og lært at synge nogle forskellige sange.

Interviewdata:

Om udfordringer med børnegruppen:

"Det kommer an på hvordan de har det. Nogle gange kommer de meget meget trætte..."

"Ja, altså nogle gange bryder børnene sammen og græder, vil have deres mor, eller man er syg. Så der sker nogle ting hele tiden."

"...der mangler respekt mellem elever og lærer, det gør der altså. Eleverne har ikke forståelse for musik. De tror det er "ligemeget" - og det er det man skal få fat på! Musikken er ikke ligemeget."

Oplever du tit episoder, som med ham drengen i dag, der sagde at han synes det var meget svært?

"Han var sådan en der er meget optaget af sin iphone, og når du tager hans iphone fra ham så han ikke kan spille - så er alt kedeligt for ham. Han skal bare lege, det er hvad det handler om. Men når du konfronterer ham om, hvor svært det er det hele, så starter han med "oh fint nok". Altså det er no-go hér. Du kan ikke bare komme med en undskyldning; "arh det svært det her jeg gider ikke lære det". nej! Det er no-go. Gider du ikke lære det, så skal du ikke komme."

Er der nogle ting ved forløbet som kunne være anderledes:

"Jeg har det altid sådan her når jeg har kor, som person,... : Jeg har ikke nogen drejebog. Det er mig der sætter dagordenen, hvis du forstår hvad jeg mener? Jeg vurderer børnene og deres behov, og så laver jeg ting..."

Så du mener det med at gribe børnenes engagement og ideer?

"Ja og så på et tidspunkt om et år så skal de måske komme med deres egne ideer, så skal de selv sidde og skrive deres sange..."

"Jeg er uddannet fra Cairo, jeg har masser uddannelser. Men jeg er uddannet fra konservatoriet

som harpist og jeg er uddannet fra musikvidenskab i Cairo som operasanger og så har jeg et kursus som korleder og jeg er professionel arabisk sangerinde i en gruppe.”

Resumé:

Børnene fortæller at der er en del af deres kammerater som ikke kommer til dagens aktivitet. Aktiviteten bærer præg af et rimelig teknisk højt niveau, hvoraf nogle af børnene har vanskeligheder ift. rytme og sangøvelserne. Underviseren spørger til sidst ind til hvad børnene har lært til aktiviteten. Ud fra observationen og interviewet er tydeligt at underviseren har stort fokus på at børnene lærer at synge korrekt. Der er i denne aktivitet ikke særlig stort fokus på fælleskabet imellem børnene. Børnene respekterer underviseren og hendes rammer, men det er tydeligt i observationen, at selve relationen mellem hende og børnene ikke er særlig tæt. Samtidig giver underviseren udtryk for at eleverne mangler respekt og ”ikke har forståelse for musik”.

Den noget anderledes tilgang, som er markant forskellig fra den ”typiske” underviser på MMtBB, kan have rod i underviserens baggrund. Det kan muligvis være en fordel i forhold til elever af anden etnisk herkomst, men det fremstår ikke umiddelbart sådan, bl.a. i betragtning af det lave antal deltagere til koraktivitet i forhold til hvad der var forventet.

Music Life, Bispebjerg:

Musiclife – workshops og performance, Klub Smedetoften, Bispebjerg.

Underviser: Maria Thorsted Stephens, med støtte fra pædagog.

Der undervises i sang, performance og teater.

Børnene nås gennem klubben og sociale medier.

Der har været mulighed for optræden, idet de lavede et teaterstykke med kulisser og kostymer hvor børnene havde indflydelse på hvordan deres karakter skulle være.

Beskrivelse af observeret forløb: Ideen er at de unge mennesker skal spille et jule teaterstykke, hvor de her skal lære om performance, udtryk og retorik. Eleverne (ti deltagere) sidder rundt omkring i lokalet i nogle sofaer. Maria forklarer om dagordenen for dagen og spørger hver elev om deres motivation for at være her i dag.

Maria foreslår herefter at eleverne laver en såkaldt elevatortale 2-og-2, for at lære noget om hvordan man præsenterer et budskab. Efterfølgende gennemgår de elevernes forskellige replikker til stykket. De har alle sammen kigget på manuskriptet hjemmefra og fået uddelt rollerne imellem. Her får de nogle råd til hvordan man bedst lære at huske alle sine replikker, og hvordan de bedst får gjort karakteren til sin egen.

Maria og pædagogen snakker om at dele sig op, så de hver især har en mindre gruppe de kan øve med. Herefter går pædagogen ind ved siden af mens Maria bliver i lokalet.

Hold 1 (Maria's): Øver oplæsning af manuskript og hvilke værktøjer man kan anvende for at gøre replikkerne mere spændende/overbevisende (pauser, overdrivelse af karakteren). Maria fortæller ligeledes at hvis de nu skulle komme til at glemmer deres replikker, så skal man bare fyre et eller andet af – Maria fortæller, det er bedre at improvisere end ikke at gøre noget.

Hold 2 (Pædagogens): Pædagogen deler holdet op i 2 grupper. Én gruppe sidder og læser og øver

deres replikker, mens den anden gruppe er ude på gulvet og øver kropssprog, mimik og sang. Efterfølgende samler pædagogen de to små grupper og stiller en "lille scene op", hvor de så øver nogle af scenerne igennem.

Herefter går de to hold sammen igen (Marias og pædagogens) hvor Marias hold (siddende) øver en scene uden af eleverne må kigge i manuskriptet. Dette synes alle eleverne er sjovt, at se/høre fordi at nogle har glemt deres replikker og således improvisere/freestylere.

Udsagn fra interview med underviser:

Deltagelse: "Jeg synes faktisk at den er gået rimelig godt, jeg føler folk har været engageret. Der er altid nogle der er lidt sure, men det er jo en del af opgaven. Man kan sige, vi er jo ikke en professionel skuespillerskole og det er unge mennesker vi har med at gøre, så jeg tror det er en del af opgaven. Men det arrangement jeg kunne se i dag, det synes jeg var rigtig fedt."

Fællesskabet: "Jamen jeg synes det var godt fordi, de kommer jo på glat is, så det bliver sjovt for dem og lige pludselig så er der ikke én der skal udstilles, men det er dem allesammen der er på lige fod. Så der er ikke nogle der griner mere af andre. De griner med hinanden og ikke af hinanden."

Fremmøde: "Det går fint! Til de andre hold jeg har haft, har det jo været forskellige der kom. Hvor nu her hvor de ligesom får et mål; nu skal der laves et teaterstykke, jamen så er det dem der kommer fast hver evig eneste uge, og skal have hjælp enten til vokaltræning, skuespil, teater eller improvisation.

Resumé:

Den centrale aktivitet er dramaundervisning, som indbefatter sang vokaltræning. Underviseren er nysgerrig på hvorfor de unge er interesseret i teater/skuespil og bruger derfor tid i starten på at spørge ind til hver persons motivation. På et tidspunkt deler Maria og pædagogen sig op og tager en gruppe hver. Her er det tydeligt at deres arbejdsmetoder er meget forskellige. Dette synes jeg er interessant ift. hvad det er gæsteundervisere/musikere evt. tilfører disse aktiviteter. Ud fra interviews fremgår at aktiviteten er gået godt og at der har været et rimelig stort engagement samt nysgerrighed hos de unge. Maria fortæller ligeledes at ift. fællesskabet, at de her er på lige fod - "de unge griner med hinanden, og ikke ad hinanden". Arbejdet frem mod optræden er med til at børnene kommer fast.

3.6 Musikkarrusel

Arrangør er Valby Kulturhus, Iben Ravn.

Gennemføres af rytmikpædagogerne Lotte Tænner og Daggros Thyri.

3.6.1 Oversigt over aktiviteter

I første projektår var der undervisning på tre skoler: Kirsebærhavens Skole, Lykkebo Skole og Vesterbro Ny Skole.

Andet år på to skoler: Vigerslev Alle Skole og Vesterbro Ny Skole.

Tredje år er der planlagt undervisning som fortsætter på de samme to skoler.

3.6.2 Generel beskrivelse

Musikkarusellen omfatter arbejde med de musikalske grundprincipper, gennem leg, fantasi og bevægelse. Børnene spiller på forskellige instrumenter, lytter til hinanden og synger sammen, og arbejder med enkle rytmenoder. Der har været afsluttende koncert på alle hold, hvor børnene har spillet, sunget og danset, solo og sammen for forældre og de andre børn fra fritidshjemmet.

Der er i andet projektår registreret 62 børn fra nulte og første klasse fra Vigerslev Alle og Vesterbro Ny Skole. De benytter skolernes musiklokaler, som har de instrumenter der bruges. Fritidshjemmene er med til at få logistikken til at fungere, da børnene i tidsrummet (kl. 14-16) er under deres ansvar.

Det er efterstræbt, at nå de børn der ellers ikke går til noget efter skoletid. Børnene nås ved samarbejde med klasselærer samt fritidsordning, så de har udvalgt børnene efter deres vurdering og kendskab. Samarbejdet er påbegyndt med et møde med lederen af fritidshjemmet. Derigennem har vi fundet vores kontaktpersoner, som både har kontakten til børnene på fritidshjemmet samt kontakten til deres klasselærer. Der har desuden været et godt samarbejde med skolen de andre musiklærere omkring brug af instrumenter og lokale.

Underviserne udtrykker desuden, at det har været givende at få lov til at følge børnene i en længere periode (kontinuitet), lære dem at kende og se deres positive udvikling og sejre.

3.6.3 Deltagende børn

Der er registreret 62 børn, hvoraf der er escs data på 61 heraf. Registreringen er dækkende og der er et escs snit på 0,10. Der er tale om en blandet børnegruppe som indbefatter målgruppen.

3.6.4 Undervisningen

Beskrivelse af undervisningen fra observation af forløb på Vigerslev Alle skole.

Underviserne er Daggros Thyri og Lotte Tæner - den observerede aktivitet er af et hold bestående af 0. Klases elever. Underviserne beskriver at der på holdet er "sprog børn", børn som ikke kan eller taler en mindre del dansk.

Lotte og Daggros skiftes til at enten at akkompagnere sangene eller at sidde iblandt børnene og instruere/deltage.

Intro: "Navnesang". Til denne introsang spilles klaver til og børnene holder takten ved at klappe skiftevis på lår og hænder. Denne sang foregår også som 'navnerunde', når der bliver sagt "hvor er ... ?" responderes der med håndsoprækning og et "jeg er her!"

Det viste sig at disse børn hurtigt fulgte med og faldt ind i rytmen af de forskellige aktiviteter, hertil var den deltagende pædagog en hjælp og en ekstra hånd.

Anden sang er "Vi er med!". Sangen der starter med at børnene sidder i rundkreds. Temaet synges sammen, så siges ex "alle dem med striber på, kom lige op og stå" og de stiller sig da op og danser til rytmen spillet på congas.

Herefter følger "Sang om Grønland". Denne sangleg har fokus på historiefortælling og at skabe lydkulisser til hændelserne. Indledningsvis gennemspilles sangen – børnene lærer/genopfrisker de tilknyttede fagter. Ex. Illustreres en kajaksejler ved at 'åren' svinges fra side til side. De to underviser spørger ind til børnenes eventuelle egne idéer til hvad kunne ske i den pågældende historie. Efter gennemspilningen af forløbet, uddeles nu forskellige instrumenter til børnene. Nu øves og kordineres der hvilke instrumenter der skal symbolisere de forskellige lyde i sangen. Eksempelvis symboliseres den knasende is ved tamburiner.

En af underviserne sidder inde i midten af rundkredsen og dirigerer/støtter de forskellige instrumenter i at spille og holde pause. Alle børn for prøvet de forskellige instrumenter og roller – skiftet gøres også på musikalsk vis. Børnene stiller sig op holder hinanden i hænderne imens der roteres til næste post.

Daggros og Lotte beder nu børnene om hjælp til at indsamle alle anvendte instrumenter.

Afslutning: "nu er det slut" børnene ligger afslappet på gulvet og lytter til Lotte at spiller klaver og synger den afspændende sang. Herefter siges der tak for i dag og på gensyn.

Resumé: Musikkarrusel tilbyder børnene en legende tilgang til at synge og spille sammen, og på inkluderende vis stifter børnene bekendtskab med nye instrumenter. Musikken bliver det fælles sprog under aktiviteten, 'sprog børnene' fandt hurtigt ud af hvad de enkelte roller i sangene var – nogle steder måtte der støttes af den deltagende pædagog. Lotte og Daggros oplever at klarhed om aktiviteten fra institutionen side og sikkerhed i at der deltager en pædagog, er en stor hjælp – pædagogen kan herved bidrage med sit kendskab til de enkelte børn, som Lotte og Daggros så kan inddrage til eventuelle nye overvejelser og aktiviteten.

3.7 Husum, Sang- og Guitarstjerner

3.7.1 Oversigt over aktiviteter

To forløb:

1. Sangstjerner (kor).
2. Guitarstjerner (guitarhold).

Aktiviteten har været gennemført i andet projektår, og er ikke planlagt for tredje projektår.

3.7.2 Generel beskrivelse

Sangstjerner og guitarstjerner i Husum.

Aktør: Den boligsociale helhedsplan Husum for Alle (FSB) Voldparken 1B, 2700 Brønshøj. Husum for Alle koordinerer aktiviteten herunder lave aftale med undervisere og koordinere aktiviteten i forhold til deltagere, lokaler m.m. Aktiviteten lavet i samarbejde med Husum Bibliotek og fritids- og ungdomsklubben klub 3'eren afdeling 348.

Der indgår to aktiviteter, hhv. kor og guitarundervisning. Begge aktiviteter vil være holdundervisning så flest mulige kan deltage og få glæde af det sociale sammenhold en fritidsaktivitet også medfører. Kor og guitar er samtidigt aktiviteter som vi ved fra fritidsguidernes arbejde er efterspurgte fritidsaktiviteter. Både kor og guitar har de fordele, at det er aktiviteter som ikke kræver store udgifter for forældrene, og det er derfor en god start for børnene for at dyrke en kreativ interesse.

Baggrund: Det boligsociale område knyttet til helhedsplanen Husum for Alle, er kategoriseret som et udsat område, med stor andel af beboere på overførselsindkomster og socialt vanskeligt stillede familier. Boligområdet er præget af mange børn og unge som tilbringer en stor del af deres fritid på gaden, hvor aktiviteter og samvær bærer præg af fravær af voksne og en vild børne-ungekultur.

Der deltager (kun) drenge i Guitarstjerne. Der deltager (kun) piger i Sangstjerner.

De to forløb optræder som isolerede forløb, hvor der reelt ikke er nogen mulighed for at fortsætte med musik efterfølgende for børnene der har deltaget.

3.7.3 Deltagende børn

Der er registreret elever for både guitarstjerner og sangstjerner, men uden angivelse af escs. Dette beror sandsynligvis på utilstrækkelige data.

3.7.4 Undervisningen

1. Guitarstjerner

Beskrivelse af forløb baseret på observation:

Drengene og Kristian (underviser) sidder i en cirkel mod hinanden. Alle drenge har medbragt hver deres guitar. Den første sang de spiller er ABC sangen, som alle har øvet sig på. De opsummerer i fællesskab sangens forskellige elementer, melodi og arkkorder, inden de begynder at spille den sammen. Nogle af dem spiller melodien mens andre spiller akkorderne, de vælger dog selv hvilken rolle de har lyst til at spille. I forbindelse med ABC sangen er drengene helt ikke enige om tempoet. Kristian fortæller og viser herefter drengene om hvordan man tæller ind, for at opnå et mere

ensartet tempo. Herefter går de over til at spille sangen I skovens dybe stille ro. (to af drengene har kigget på melodien derhjemme fra, mens de to andre får af vide, at akkorderne minder meget om ABC sangen. En af drengene foreslår, at han kan finde sangen på sin mobiltelefon så de kan høre den. Efter de har hørt sangen fortæller (og viser) Kristian hvordan man bør holde guitaren, for at fingrene kan nå bedst mulig. Herefter viser Kristian én af drengene nogle forskellige guitarøvelser til at styrke bestemte fingre. De 3 andre drenge begynder at snakke, fjolle og grine sammen imens. Til slut ankommer drengenes forældre og undervisningen slutter.

Hvad siger underviseren om forløbet:

Hele forløbet synes jeg gik udmærket. Der var tale om børn i 10-12 års alderen der havde alle mulige andre interesser og havde fået et gratis (uforpligtende) tilbud om Guitarundervisning i fritiden. Ikke alle havde samme motivation, men generelt var der fin gejst.

Det er i det hele taget positivt at give børn kulturelle og fritidstilbud. Jeg startede selv med at spille guitar via et lignende tilbud i København. Jeg ved ikke om nogen specifik del af undervisningen havde mere gavn, blot at enhver form for mulighed for at gå op i noget og udfolde sig kreativt er super!

Underviseren kunne fremtidigt godt tænke sig i højere grad at tage udgangspunkt i børnenes egne ønsker til sange fremfor standardkataloget.

I børnenes perspektiv - hvad siger børnene (drene):

Undervisningen har været sjov fordi at man hurtigt kunne lære sangene, alle kan være med selvom man ikke før har haft et kendskab til guitar.

Niveauet var ikke for svært

Drene kunne godt tænke sig at fortsætte med at spille guitar. En dreng kunne også godt forestille sig at spille i band sammen med den anden dreng måske.

2. Sangstjerner

Beskrivelse af forløb baseret på observation:

Korundervisningen starter kl. 16.15. Kl. 17 er der afslutningskoncert for familien. Der er kommet 4 piger som fortæller at der sandsynligvis ikke kommer andre af de piger som plejer at gå på holdet. Jeanette starter med at spørge pigerne om nogle af deres forældre eller søskende kommer og ser deres afsluttende koncert, som starter om en times tid. 2 af pigerne fortæller deres mødre nok ikke kommer fordi de nok er for trætte. De andre piger er ikke helt sikker på hvem der egentlig kommer at ser dem. Efterfølgende spørger Jeanette pigerne hvilke numre de godt kunne tænke sig at synge i dag. De kommer her i fællesskab frem til 4 numre fra deres repertoire. Den næste time skal de så øve numrene som de skal optræde med.

Inden de starter på disse numre laver de en opvarmningssang ude på gulvet hvor de både skal klappe, trampe og danse. Den næste sang er en eventyrsrap. Jeanette forklarer og opsummerer de forskellige fagter, der laves til sangen. Den første del af sangen har Jeannette lavet, mens 2 af pigerne har lavet den anden del.

Pigerne sætter sig efterfølgende i en halvcirkel rundt om klaveret hvor Jeanette sidder. Den næste sang har pigerne selv ønsket at lære – det er Justin Biebers "Love Yourself". I sangen deler de versene ud mellem hinanden og pigerne har således en solo hver. I omkvædet er de så alle sammen med, hvor 2 af pigerne har fået en 2. Stemme.

Pigerne får hver en tekst. Jeanette stiller sig op og viser pigerne 2 måder at synge på. Enten med papiret helt op foran sig, eller et hvor man holder det nede ved maven – hun spørger pigerne hvad de synes der så bedst ud, og lød bedst. Pigerne bliver spurgt om de vil synge en solo hver (vers). En pige er ikke så glad for at skulle synge solo. JPigen vælger at synge solo, hvis Jeanette vil synge med hende. Herefter synger de Rasmus Seebachs "Stjernerne på himmelen". Denne sang synger de alle sammen med på. Da de har sunget den siger en af pigerne at hun synes det var god og at man blev lidt ked af det når man hørte den. Jeanette spurgte dem hvorfor nogle sange kan have den påvirkning. Herefter skal pigerne synge "Tarzansangen". Denne sang har en af pigerne snakket meget om og har sagt at hun gerne vil synge lige netop dén, fordi den er sjov.

Lige inden kl. 17 begynder pigerne at kigge på uret og siger, at nu er det lige om lige om lidt forældrene kommer. Jeanette fortæller dem at de ikke behøver være nervøse, fordi de jo simpelthen bare er så dygtige.

Koncert for forældre og søskende (ca. 20 min): Jeanette fortæller forældrene og søskende at de har sunget sammen siden august og holdet består af cirka 10 piger. Hun fortæller at pigerne har glædet sig og at de lige nu er rigtig spændte og lidt nervøse for at skulle optræde. Under koncerten sidder et par forældre og et par søskende og filmer med deres telefon. Én af pigernes far sidder og klapper med, når pigerne i nogle numre klapper. Flere af dem sidder ligeledes og rokker med til musikken.

Efter koncerten er der kage til alle. Her fortæller Jeanette hvor glad hun har været for at måtte låne deres børn. Herefter slutter arrangementet og mange af forældrene kommer hen og siger tak til Jeanette og giver hende et kram.

Fra underviserens perspektiv:

"Jeg har i min undervisning ikke haft fokus på det, at vi skulle optræde på et tidspunkt, da det var vigtigt for mig, at det blev det musikalske fællesskab som var i fokus, frem for en præstation til en koncert. Netop præstation, x-factor og "dur/dur-ikke" fylder rigtig meget i deres musikalske bevidsthed, og jeg ville gerne lære dem at musik kan noget andet. Og det betyder ikke at vi ikke øver os og bliver gode!

Men koncerten var en god måde at runde forløbet af på, og der kom en nervøsitet og usikkerhed som vi kunne tale om i fællesskab. Pigerne kunne selv mærke at de havde lært en masse og det gav selvtillid og mestringsfølelse efter koncerten.

Det var skønt at tale med pigernes forældre, da det er vigtigt at de også mærker det sociale element i musikken. Forældrene var meget kede af at koret ikke skulle fortsætte, og vi talte om hvor vigtigt musik er for os mennesker, og hvad sang kan gøre ved os.

"Det er mit indtryk at pigerne har opdaget at musik kan noget mere end de var klar over i forvejen. Jeg har ikke stillet større krav end de kunne leve op til sidst på dagen, og samtidig skulle der være plads til snak om forskellige ting. Og der har været mange vigtige emner på banen. De gav alle

udtryk for at de ikke havde oplevet musik og sang på denne måde før, og at de følte at de "kunne" noget særligt i denne sammenhæng.

På trods af et meget varierende fremmøde, ved jeg at de alle har noget med sig i form af øget selvtillid og en ny forståelse for hvad sang og musik kan.

"Det er bemærkelsesværdigt hvor meget pigerne gik op i det og gav af sig selv når de var der. Deres åbenhed overfor mig og tillid til at de kunne dele en masse med mig. De befandt sig godt med "rammen" - at jeg bestemte og var meget tydelig omkring hvad der er i orden og ikke er i orden. Flere af pigerne var meget grænsesøgende, og det kan jeg fint håndtere, hvilket skabte tryghed. Nogle af pigerne var meget grove og hårde i starten, og usikkerheden blev håndteret med meget grin og latter, som ikke altid var på en rar måde. Men vi fik talt om det og snakket om hvad der var "på spil". Nogle af dem var ret grove og de havde en tendens til at grine højlydt af alt og alle på en måde, hvor det kunne tolkes som hånende. Hvilket var et udtryk for usikkerhed. Men det ændrede sig. Jeg gjorde meget ud af at blande dem, og anerkende dem individuelt, så de blev motiverede af hinanden og fik fokus på hinanden. Ting som jeg anerkendte var f.eks. måden de gjorde ting på, rare ting de sagde til andre, når de gav plads til hinanden eller smilede til hinanden. Men selvfølgelig også for nogle sang-faglige ting som indlevelse, vedholdenhed, når det lykkes dem at synge helt rent og når jeg blev rørt af deres sang. Jeg brugte meget at sætte ord på alt hvad der foregik, hvilket skabte tryghed i fællesskabet.

"Jeg har fået mange knus og små tegninger, som jeg først måtte åbne når jeg kom hjem. Og jeg har fået deres åbenhed og tillid. De har flere gange givet udtryk for at det var sjovt og rart og lærerigt. Flere af forældrene var meget rørte ved koncerten. Men også når de har bragt og hentet pigerne, har jeg fået at vide at pigerne glæder sig utrolig meget til hver gang, og har fået lyst til at synge meget mere derhjemme.

"Lokalet var på sin vis OK. Men vi "taber" nogle af børnene, når de selv skal gå der hen. Selvom de var glade for kor, var det alt for nemt at blive fristet af at lave noget andet. De føler ikke automatisk et ansvar for fællesskabet, eller at man bør komme når man har tilmeldt sig - det skal de have voksenhjælp til, og det er helt OK! Derfor er det vigtigt at den der "organiserer" koret har et samarbejde med skoler, klubber og fritidshjem. Det er nemmere at knytte sig til en kontinuerlig aktivitet hvis klasselæreren minder barnet om aktiviteten på selve dagen, eller spørger interesseret ind til det dagen efter. Det samme med fritidshjem og klub - at pædagogerne minder dem om det og spørger ind til det og interesserer sig for det. Det vil have en enorm effekt.

Desuden er det ærgerligt, at der ikke er et nyt sangtilbud til dem efter dette tilbud, da meget af det vi har bygget op, forsvinder.

4 Om at nå målgruppen

Der er anlagt forskellige strategier i lokalprojekterne med henblik på at nå målgruppen.

En strategi der blev tydelig i første projektår bl.a. i projektet på Amager var at tage afsæt i skolen for at skabe interesse og motivation til frivillig musikundervisning på fritidshjemmet. Eksemplet fra Søndermarksskolen (nu Skolen på Amagerbro) i første projektår viste tydeligt potentialerne i en tværinstitutionel tilgang: Med udgangspunkt i to klasser i samarbejde med klassernes dansklærere arbejdes som almen musikundervisning med sang, bevægelse, lydformning, stomp, mm. Gennem samarbejdet faciliteres mulighed for en musikalsk motiverende tilgang. En del af undervisningen foregår samlet med de to klasser, en anden del med den ene klasse koblet til en musiktime, da klassens dansklærer også er musikleærer. Børnene optræder desuden til morgensang. En anden del af undervisningen foregår som instrumentalhold på guitar efter skoletid. Undervisningen er koblet til tilbuddet på fritidshjemmet Fabrikken, hvor sammenspil på fritidshjemmet forberedes i holdundervisningen her.

Der er lignende erfaringer i Orkesterprojektet på Korsager Skole (Musikalliancen). Erfaringen er her, at for at nå målgruppen er skolen mødestedet. Det er her, man kan sætte ind og vise børnene muligheden for at fortsætte med at dyrke musik af lyst i deres fritid. I skolens rammer kan man nå alle børn. Gennem skolen er det muligt at skabe kontakt med forældre. På dette område ligger der ifølge projektets koordinator Ninna Urhammer, en stor, vigtig arbejdsopgave. Forældre skal opleve børns glæde, deres motivation, lyst og det kreative fællesskab, som deres barn kan tage del i. Her er skolen igen en vigtig partner, idet en forældrekontakt er lettere at opnå og forældre i klassesammenhæng lader sig lettere engagere.

En anden og supplerende tilgang, som der er eksperimenteret med på Nørrebro, er at opsøge især de såkaldt institutionsløse børn på bemandede legepladser o.l. Det er her en erfaring at det vil være nødvendigt at kombinere den åbne tilgang i det opsøgende arbejde med en form for forpligtende deltagelse. DCM Amager er også begyndt at arbejde med denne form i den sidste del af andet projektår på Kornblomstparkens legeplads.

Der er foretaget en anonymiseret monitorering af deltagere som grundlag for bestemmelse af deltagernes socioøkonomiske baggrund gennem Danmarks Statistik, som central indikator for hvorvidt målgruppen er nået. Hertil benyttes den socioøkonomiske parameter (ESCS): ESCS-målet er en indeksering, som tager udgangspunkt i forældrenes uddannelsesniveau (antal år for den med den længste uddannelse) husstandsindkomst og erhverv, skaleret numerisk efter en international skala. Udsvinget i det socioøkonomiske indeks på rodniveau er ca. -1 til +1, hvor 0 er gennemsnittet.

På grundlag af de anonymiserede og grupperede escs-udtræk fra registrerede cpr-numre kan der opstilles i tre kategorier:

Den første kategori er at målgruppen i høj grad nås. Det gælder for følgende:

I DCM Amager er der i alt 355 børn (aktivitetselever). Escs gennemsnittet er her = - 0,60. Escs værdierne for grupperne ligger i et område mellem -0,79 og - 1,22. Der er her entydigt tale om børn fra belastede familier. Projektet rammer klart målgruppen.

Street Musikskole. Der har deltaget 35 børn. Der er registreret 24 børn med et escs snit på - 0,66.

Projektet rammer klart målgruppen.

Music Life, Bispebjerg. Der er registreret 17 deltagere hvoraf der er escsdata på 8 heraf, med et escs snit = - 0,43. Projektet når tydeligt målgruppen.

I den anden kategori er der tale om en blandet børnegruppe, hvor en del af børnene tilhører målgruppen ud fra et spørgsmål om socialkategori. I forhold til den mere ensartede gruppe med et tydeligt lavt escs-tal, er der integrationsmæssige fordele m.v. ved den blandede børnegruppe. *I anden kategori finder vi:*

Orkesterprojekt Musikalliancen. Escs-værdierne for de registrerede grupper spænder fra minus 0,17 til plus 0,19. Escs snit = 0,01. Børnegruppen er en blandet gruppe med en væsentlig andel af målgruppen.

Musikkarrusellen. Der er registreret 62 børn, hvoraf der er escs data på 61 heraf. Registreringen er dækkende og der er et escs snit på 0,10. Der er tale om en blandet børnegruppe som indbefatter målgruppen.

I den tredje kategori er der tale om positive escs-værdier. Det gælder fx lokalprojektet på Kenneygården, hvor ESCS-tallet ligger på + 0,28, og lokalprojektet fra Indre By, Genre og Jam med et ESCS-tal på + 0,54. Her kan man sige at målgruppen, for så vidt det gælder børn fra mindre velstillede og mindre ressourcestærke hjem, kun nås i begrænset omfang.

Samlet set er lidt over halvdelen af de børn der har deltaget registreret, nemlig 574 med et ESCS gennemsnitstal på - 0,10. Selv om det ville være en fordel at have en større del registreret, således at der vil være flere detaljer der kan fremskrives, må det vurderes at dette omfang kan betragtes som repræsentativt, hvilket betyder *at projektet MMtBB samlet set må siges at nå målgruppen i vidt omfang*, og i en sammenhæng hvor de ressourcevage elever ikke er isoleret (og eventuelt marginaliseret) men indgår i en sammenhæng med børn med forskellig baggrund.

Netop i forhold til musik er det ønskværdigt at man indgår i et integreret fællesskab og at det fællesskab som skabes i og med musikken netop er af en sådan karakter.

5 Viden- og erfaringsdeling

De forskellige område- og delprojekter indeholder hver for sig unikke tilgange og værdier - de er hver for sig værdifulde "Hot-Spots". Disse styrker er meget forskelligartede, og der er tale om særlige og forskellige kompetencer hos aktørerne. Nogle aktører har en bred musikpædagogisk erfaringsbaggrund og hos andre er meget specifikke kompetencer, hvilket også er tydeligt af de ovenstående aktiviteter.

Projekter har, i kraft af sin opgave, en åben karakter. Ellers ville det være svært at udvikle indsatsformer, praksisser og koncepter for frivillig musikundervisning. Det betyder imidlertid også at der er brug for at skabe sammenhæng, og hvis det ikke gøres, risikerer projektet at ende som fundingmulighed for andre aktiviteter, projekter og tilskud til driftsmidler. Denne balance er i projektet i høj grad lykkedes. En frugtbar måde at skabe denne sammenhæng på er netop gennem det fællesskab og fælles ejerskab som viden- og praksis deling kan bidrage til.

Videns- og praksisdeling i dette pilotprojekt er af central betydning for at opfylde intentionerne med indsatsen. Der er på den ene side behov for 1) vidensdeling mellem projekterne, og på den anden side behov for 2) vidensdeling mellem underviserne.

5.1 Videndeling

I februar 2016 blev der lavet det første vidensdelingsmøde mellem områderne og projekter i områderne, hvilket også tjente som afsæt for projektets anden fase. Mødet havde til formål, at fremhæve gode pointer fra de afholdte samarbejder i projektet "Mere Musik til Byens Børn" samt inspirere og erfaringsudveksle, for at kan drage nytte af viden fra de afholdte projekter i planlægningen af indsatsens kommende musikforløb.

En række gode pointer fra mødet blev efterfølgende sammenfattet af Helle Dysseholm:

At det er nødvendigt at forventningsafstemme mellem de forskellige parter

At sikre kommunikation hele vejen rundt, hvor det også er godt med forældrekontakt

At kontakt til lederne er vigtig, for at få dem til at forstå hvorfor "Mere Musik til Byens Børn" er vigtigt

At der skal bruges tid på at kvalificere musikforløbet sammen med lærerne/skolefritidspædagogerne

At nærhed er et vigtigt aspekt. Musiktilbuddene skal ud til børnene, hvor de er. Det gælder særligt de udsatte børn, som skal "indfanges" via skolerne.

At kvaliteten er vigtig – dygtige musikfaglige undervisere som kommer med deres egen musikfaglighed. Vi er et seriøst tilbud!

At fleksibilitet er vigtig – vis jeres fleksibilitet som musikudbyder og gør opmærksom på, at I er åbne for forandringer/ideer/muligheder. Der er ikke altid tale om en færdig pakke, men forløbets rammer kan skabes sammen.

At der minimum skal være en person fra fritidsdelen, som kan følge musikforløbet og føre det videre, så det bliver forankret.

At det kan være en udfordring at få fat i de institutionsløse børn.

Vidensdelingsmødet i første projektår var en succes, og det er besluttet at fortsætte med at holde videndelingsmøder.

I februar 2017 blev der således holdt videndelingmødet i andet projektår.

Helle Dysseholm stod for en gennemgang og opfriskning af MMtBB projektets formål og rammer, Finn Holst for hovedpointer fra Førsteårsrapporten herunder om forskningsviden af betydning for projektet.

Repræsentanter for tre af lokalprojekterne var desuden inviteret til at fortælle om deres projekter, koncepter og forankringsmodeller.

Jeanette Frederiksen præsenterer desuden det kommende møde for viden- og erfaringsdeling mellem undervisere - vores Læringsfællesskab for Undervisere.

Tilbagemeldingerne på deltagelse i videndelingsmødet har været meget positive:

- Super godt!
- Det var informativt.
- Jeg synes det var interessant at høre, hvad de øvrige fokuserede på.
- Synes det var tankevækkende, hvor forskellige projekterne er
- Det var til stor glæde at dele erfaringer og høre om den nyeste forskning på området.

5.2 Læringsfællesskab

Mange af delprojekterne bygger desuden på et specialiseret og værdifuldt knowhow. Det bliver mere end tydeligt når man nærlæser afsnit 3 her i rapporten om de enkelte lokalprojekter.

Det er derfor oplagt at udnytte denne bredt forankrede knowhow på tværs i projektet og dele en sådan viden og erfaring. Det vil både være af betydning for de enkelte delprojekter, og for projektet som helhed i forhold til det overordnede formål. En sådan videns- og praksisdeling i et professionelt miljø (som dette må siges i høj grad at være) med et gensidigt læringsfokus betegnes også som et "Professionelt læringsfællesskab" og kan foregå som kollegial sparring, videoformidling, gennem eksempler og materialer osv. Det er centralt, at der er tale om udveksling af værdier i praksis mellem professionelle i en dialogisk praksis med gensidige udviklingsmuligheder. Der etableres med dette afsæt en række inspirations og praksisdelingsmøder for undervisere fra projekterne i Mere Musik til Byens Børn hvor man på omgang kan præsentere, formidle og have dialog om erfaringer og knowhow.

Der etableres fire møder: Forår 17, efterår 17, forår 18 og efterår 18. Hvert møde bygges op i form af en præsentation, konkretisering og dialog baseret på praksis og erfaringer fra to eller flere udvalgte delprojekter. På sidste møde vil desuden omfatte en sammenfatning af forløbet. I præsentationen fremlægges delprojektets koncept og tanker af musikfaglig og pædagogisk karakter. Dette konkretiseres gennem et udvalgt praksiseksempel som man kan få indsigt i gennem en demonstration, en fælles aktivitet og/eller brug af videoklip fra den konkrete undervisning. Dette danner grundlag for en dialog mellem mødedeltagerne om hvordan noget kan inspirere eller anvendes i andre delprojekter (lokalprojekter) samt hvordan andres erfaringer kunne bidrage til den præsenterede praksis. Dette omfatter såvel spørgsmål om hvordan muligheder kan udnyttes som om hvordan problemer kan håndteres med særligt henblik på de udfordringer der ligger i projektets / delprojekternes særlige målgruppe. I forbindelse med særlige spørgsmål der går på tværs af delprojekterne kan det overvejes at inddrage personer uden for deltagergruppen fx i forbindelse med belysning spørgsmål af organisatorisk og strukturel karakter.

Det første MMtBB Læringsfællesskab - dialogmøde blev etableret den 27. april 2017 på Københavns Musikskole. Jeanette Frederiksen (DCM Amager) blev udpeget en koordinator / fascilitator for Læringsfællesskabet, som består af viden- og praksisdelingsmødet samt etablering af et webbaseret samarbejdsnetværk.

Kære musikundervisere i 'Mere Musik til Byens Børn' (MMtBB)

Du inviteres hermed til at deltage i:

Det Professionelle Læringsfællesskab - videndeling mellem undervisere.

Projektet 'Mere Musik til Byens Børn' (MMtBB) er nu midt i sit 2. år. En masse dedikerede og fagligt stærke undervisere gør et kæmpe stykke arbejde for at opfylde målene:

At sætte frivillige og bæredygtige musikforløb i gang, og at tiltrække og fastholde børn i skolealderen fra mindre ressourcestærke hjem.

Opgaver, som undervisere i projektet eksempelvis står med:

Hvordan når vi **de børn** som ikke kommer af sig selv? Hvordan kan vi skabe **vedvarende motivation**? Hvordan kan vi lave **de bedste rammer** og betingelser for musikalske fællesskaber? Hvordan når vi **børnenes familier** og andre vigtige mennesker i deres hverdag, så vi får helheden med? Hvordan bygger vi noget op, som er **vedvarende og bæredygtigt**? Hvordan skaber vi **forankring**?

Som undervisere har I erfaringer med at håndtere udfordringerne, og I har oplevet succeshistorier, som skal fortælles. I har skabt værdifuld og specialiseret viden, og har gjort jer erfaringer med undervisningsformer og metoder som har fungeret i meget forskellige sammenhænge.

Denne viden skal vi have konkretiseret, samlet og delt, for netop da har MMtBB en chance for at blive forankret og bestå. Projektet kommer da virkelig til at gøre en forskel, og vi får opbygget et stærkt underviser-netværk til gavn for os alle, hvor vi gennem dialog kan hente ny viden og inspiration.

Der vil blive fire møder i alt fordelt over 2017 og 2018. Til møderne vil forskellige undervisere i projektet få mulighed for at fremlægge eksempler fra undervisningen, som vil danne grundlag for dialog og professionel sparring.

Møde 1: Torsdag d. 27. april 2017 kl. 9-12 på Københavns Musikskole.

Tilmelding senest d. 1. april til jeanettespost@gmail.com.

Hele projektets fremtidige værdi løftes af at vi undervisere samler vores viden og faglighed. *Derfor gives der et mødevederlag på 600 kr. til alle deltagere.*

Jeg håber at alle undervisere vil prioritere at deltage i mødet.

Hvis I har spørgsmål, kan I kontakte mig på tlf. 20 99 69 85 / jeanettespost@gmail.com

De bedste hilsner,
Jeanette Frederiksen,
'Tovholder' for Det Professionelle Læringsfællesskab i MMtBB

Tilbagemeldingerne på deltagelse i læringsfællesskabet har været meget positive:

- Det var opløftende at få en følelse af fællesskab omkring den samme sag. Inspirerende at høre om andre projekter og metoder.
- Det var spændende at møde andre undervisere og dele erfaringer.
- ... jeg er super glad for, at have tid til at snakke med andre, men mest af alt glad for ideen med at netværke, for det har jeg haft brug for til næste års projekter.
- Det var rart at høre om de mange forskellige indgangsvinkler til MMtBB projektet. At opdage den store diversitet i pædagogiske tilgange.

5.3 Fælles koncert

I første projektår besøgte en gruppe fra MMtBB Advisory Board det store orkesterklasseprogram JEKI i Hamborg, for at se hvad vi kunne bruge af deres erfaringer. En væsentlig ting i JEKI Hamborg, som ikke var så tydeligt ved vores besøg var at de afholder nogle store fælleskoncerter. Da jeg her i foråret var i Hamborg med en skoleledergruppe fra Egedal Kommune, havde vi lejlighed til at overvære JEKI-Hamborg 2017 Koncerten med ca. 700 spillene og syngende børn.

En sådan koncert er en umådelig stor oplevelse - der er så mange børn som det betyder rigtig meget for. Det er her at musikken fællesskab bliver tydelig, man deler noget der er større end en selv.

MMtBBs årlige vidensdelingmøde og ikke mindst viden- og praksisdelingen for undervisere skaber et fællesskab. Med disse tiltag skabes et fællesskab omkring projektet for aktører og koordinører samt for undervisere. Men nu er projektet jo i sidste ende til for børnenes skyld, og for at skabe et fællesskab for børnene også er det afgørende at etablere koncerter og især en samlet fælleskoncert for alle.

Det foreslås derfor, at man ud over at fortsætte praksissen med *Videndelingmøder* og *Læringsfællesskaber* for undervisere, etablere en årlig *fælles koncert /forårskoncert*, som fast del af MMtBB.

6 Centrale temaer

6.1 Tværinstitutionelt samarbejde

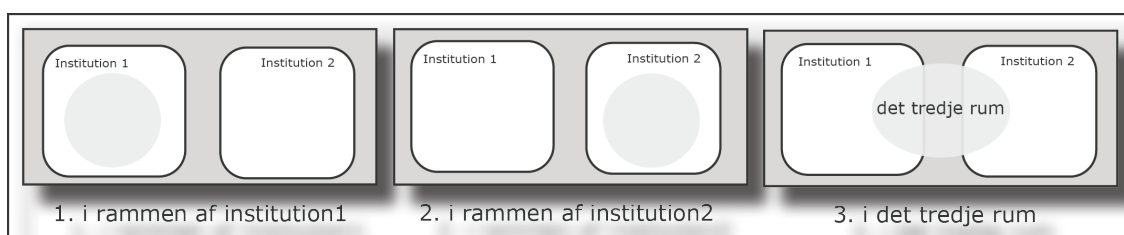
I langt de fleste lokalprojekter er der tale om et eller flere tværinstitutionelle samarbejder.

Eksempel på samarbejdsrelation DCM Amager: DCM arbejder med en gensidig forankringsproces. Alle forløb er forankret hos lokale ressourcepersoner - i skolen hos klassens lærere, som forpligter sig til at deltage i undervisningen og sparre med musikunderviseren. DCM forsøger i løbet af forløbene at forankre musikundervisningen på skolerne og fritidshjemmene, således at lærere og pædagoger kan videreføre musikaktiviteter eller undervisning.

Eksempel på samarbejdsrelation Musikalliancen:

"I forbindelse med etablering af orkesterklubben er samarbejdet med skolen helt afgørende, som de skriver i en evaluering: "Først i det øjeblik vi gik i gang med en målrettede headhunting af enkelte elever i skolernes klasser, - blandt børn som havde deltaget i et andet musikprojekt på Korsager Skole, - først da begyndte en voksende interesse for orkesttersamspil og Orkesterklubben. Dette viser hen på vigtigheden af et tæt samarbejde med skolerne og deres musiklærere."

Projekterne udspiller sig i et relationelt rum mellem forskellige institutioner herunder mellem skole og fritidsinstitution, og lukker sig ikke i nogen af dem.

Relationsrummet - det tredje rum

I denne forståelse får samarbejdet en funktion som kobling og åbning mellem de institutionelle specialiseringer, der kan skabe en konstruktiv sammenhæng og fleksibilitet i modsætning til uhensigtsmæssige institutionelle lukninger som ellers kan belaste og begrænse samarbejdet (se også Holst 2016: Samarbejde og musikalske fællesskaber i det tredje rum. Unge Pædagoger Nr. 3, 2016. s. 66.75.)

Der skabes nye rammer og muligheder for elever som ellers ikke ville deltage i frivillig musikundervisning gennem samarbejde og fleksible strukturer i det tredje rum som udviklingsrum.

I beskrivelsen af projekterne bliver det tydeligt at et sådant samarbejde er en basal nødvendighed, men ud over at være et enten-eller spørgsmål, har det betydning for et godt og vellykket projekt - for kvaliteten af projektet.

Spørgsmålet om kvalitet i Arts Education er centralt i en international undersøgelse om Arts Education, ofte omtalt som Bamford-rapporten. Undersøgelsen blev gennemført på initiativ af UNESCO i samarbejde med Australia Council for the Arts og The International Federation of Arts Councils and Culture Agencies (IFACCA) i 2004-2005. Resultaterne af undersøgelsen blev publiceret i 'The Wowfactor: Global research perspectives on the impact of the arts in education', Bamford

2006, og bygger på et omfattende materiale, med over 60 casestudier fra en lang række forskellige lande. På grundlag af case-studierne har det været muligt at indkredse nogle tværgående og overordnede karakteristika for 'Quality Arts Programmes'. En central pointe er her at der indgår en relation fx mellem skoler, kulturinstitutioner, lærere, kunstnere og lokalsamfundet, og at dette samarbejde får karakter af et partnerskab.

Det er her interessant at forfølge tanken om at der ikke blot er tale om en form for institutionel arbejdsdeling eller et praktisk funktionelt samarbejde, men at der, når det fungerer godt, opstår et partnerskab omkring noget.

Jorunn Spord Borg (2011) analyserede forholdet mellem det "kunstneriske" og det "pædagogiske" i "Den kulturelle skolesekken". Hun skelner her mellem eksterne projekter, partnerskabsprojekter og integrerede projekter:

1. Eksterne projekter. Her tilbyder "eksterne" kunstnere eller kunstformidlere færdige forløb, der sælges til skolerne som "en vare". Skolen er kunde og modtager. Der er en klar rollefordeling mellem kunstner og lærer. Forhandling eller samarbejde mellem parterne om indhold og faglige kvalitetskriterier har kun lidt plads, og man betragter det ikke altid som nødvendigt.
2. Partnerskabsprojekter. Her samarbejder kunstnere/kunstformidlere f.eks. fra et lokalt museum eller en musikskole med lærere/pædagoger i klart definerede partnerskaber i tidsafgrænsede kunst- og formidlingsprojekter. De kommer fra hvert sit sted og med hver sin faglige kompetence.
3. Integrerede projekter. Her er kunst og kultur koblet tæt sammen. Det er et længerevarende forløb og samarbejde, hvor lærere og eksterne aktører har forskellige kompetencer og roller.

De eksterne projekter er typisk af kortere varighed og samarbejdsaftaler gælder typisk i situationen, og glemmes hurtigt igen. Det er sådanne situationer der i nogle af projekterne er oplevet som frustrerende, når man troede man havde en aftale om hvordan nogle børn kommer fra fritten til det lokale hvor man har den frivillige undervisning efter skoletid.

Projekter der påbegyndes i denne form, kan udvikle sig til partnerskaber af en mere gensidig forpligtende og længerevarende karakter. I Musikkarusellen har samarbejdet med fritidsinstitutionen ændret karakter på denne måde fra første projektår til andet projektår. Men disse partnerskaber er stadig tidsbegrænsede.

Ser vi på Musikalliancens samarbejde med Korsager Skole er partnerskabet her udviklet til noget der betragtes som blivende. Der er ikke en forventning og forståelse af at samarbejdet går til årskiftet eller sommerferien og skal etableres på ny herefter. Der er langt mere end forståelse af at man fortsætter dette samarbejde, og at det kræver en ændring af forståelsen, hvis det skal afbrydes. Der er her ikke blot tale om et partnerskab, men også om et integreret projekt hvor Orkesterprojektet er del af skolen og skolen del af orkesterprojektet. Det tværgående samarbejde mellem Foreningen Musikalliancen og Korsager skole kunne betegnes som et integreret partnerskab. Denne forståelse havde man også i forhold til samarbejdet med SFO'en, men det førte til en lille katastrofe, da denne forståelse åbenbart ikke galdt for SFO'en, hvilket sandsynligvis opstod som følge af interne strukturelle ændringer i SFO'en. Et af forløbene i andet projektår var nær faldet helt på gulvet som det beskrives i en evaluering:

"Desværre kunne dette "lange forløb" ikke gennemføres, idet fritidsordningen, pga den igangsatte

omlægning af fritidstilbud i Københavns Kommune, ikke kunne overskue et samarbejde om musikprojektet på dette tidspunkt. Projektet blev derfor efter aftale udskudt til efter skoleferien. Efter ferien viste det sig mod forventning, at skolefritidsordningen stadig ikke havde overskud og ressourcer til at varetage andet end de daglige opgaver. Med en ny souschef og med store administrative udfordringer var det ikke muligt for personalet at gøre dette tilbud virkeligt for det forventede antal børn til musikprojektet. Beklageligt men forståeligt.

Denne realitet blev først klar ved første undervisningsgang. Det var på dette sene tidspunkt ikke muligt at udskyde projektet endnu engang, da der var indgået forpligtende aftaler med undervisere og instrumenter var lejet.

I ihærdigt samarbejde med Korsager Skole og Husum skoles lærere, lykkedes det at samle et lille hold af interesserede børn (6). Der måtte i den forbindelse indrettes enfølgeordning til og fra Husum Skole, således at de yngste børn kunne deltage.”

6.2 Musikalske fællesskaber

Det er fremtrædende i den musikpædagogiske praksis i projekterne at aktiviteterne bygger på at gøre noget i fællesskab. Og at dette noget er af musikalsk karakter. Der er tale om musikalske fællesskaber.

Dette kan præciseres som Collaborative Musicing (Pavlicevic & Ansdell 2009) - som fælles musiseringen. Hermed altså forstås kollaborative musikalske aktiviteter, hvor musikalsk og social udvikling ses som forbundne, og som opstår i kraft af deltagernes aktive handlinger i den musikalske aktivitet. Relationen mellem den musikalske og sociale oplevelse skaber og skabes af musikalsk kommunikation og musikalsk samarbejde – i et musikalsk fællesskabende fællesskab.

Sådanne musikalske fællesskaber kan ses som en forudsætning for livslang deltagelse i musik, som såvel Folkeskolens formålsparagraf for musik som musikskolens formål er rettet mod. Det kan også betegnes som amatørmusik, til forskel fra professionel udført musik. I Musikalliancens projekt (program) har afsættet for Orkesterklubben netop være amatørmusikken. MusikAlliancen er en forening, som er født ud af amatørmusikken. Amatørsymfoniorkesteret Euphrosyne startede musikprojekterne for børn i lokalområdet. Musik med børn blev snart udbygget i en sådan grad, at det var nødvendigt at lave en separat forening. Det blev så til MusikAlliancen.

Amatørmusik kan på engelsk betegnes som ”Community Music”, som kan præciseres yderligere (Veblen 2013) som musikalske fællesskaber, hvor man fokuserer på at give deltagerne mulighed for aktiv musikudøvelse og ser deltagernes personlige, sociale og musikalske udvikling som sidestillede. Der er tale om et praksisfællesskab, som ikke er baseret på skole som institution, men som kan opstå og udøves mange steder.

6.3 Musiceren som tilgang

Gennem observation af de mange forskelligartede aktiviteter i MMtBB i første og andet projektår (som er fastholdt på video), er det tydeligt, at et af de vigtigste særkender og helt overvejende fællesnævner for de velfungerende projekter er ”musiceren som tilgang”.

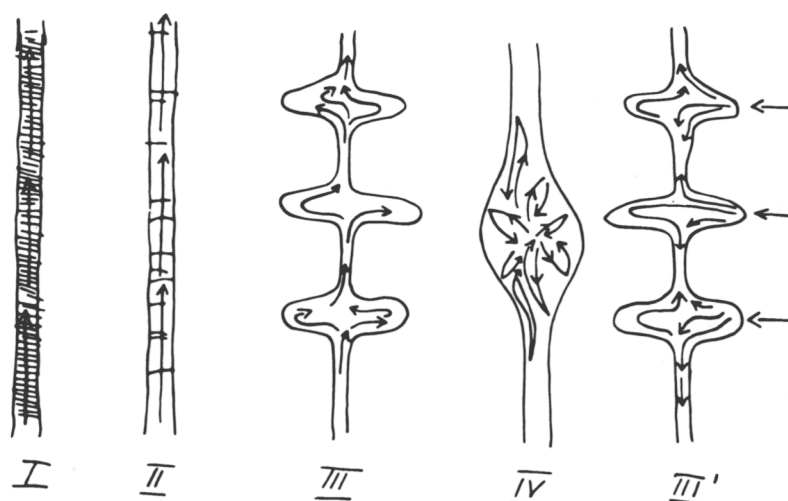
Inden for den musikpædagogiske filosofi har der været en drejning fra en sagsorientering med værket som genstand, til en orientering mod en handlingsorienteret forståelse af musik, som noget man gør som ”musicing” (Elliott 1995) eller ”musicking” (Small 1998). Drejningen har haft

stor betydning inden for musikterapi, hvor man fx har udviklet "collaborativ musicing" (fælles musikeren) med fokus på musikalske fællesskaber. Tilgangen har fået stærkt øget betydning inden for det musikpædagogiske område over de senere år ikke mindst gennem det voksende antal ensemble og orkesterklasseprojekter, som netop bygger på fælles musikeren.

En undersøgelse af praksisformer i sammenspilsundervisning peger Aigner-Monarth & Ardila-Mantilla (2016) på to forskellige tilgange, som her betegnes som henholdsvis en 'trinvis tilgang' og en 'musicerende tilgang'.

Problematikken omkring en trinvis vs helhedsmæssig opbygning er beskrevet i Martin Wagenschein, Om begrebet Eksemplarisk Undervisning fra 1956, i dansk oversættelse i Graf og Christiansen (2015).

Wagenschein opstiller en række forskellige former for undervisningens indhold og progression betegnet med romertal I, II, III, IV og III', som kort skal introduceres her:

Wagenschein's didaktiske former

I: Illustrationen viser det systematisk undervisningsforløb, den lineære trinvis progression som perler på en snor - fra delmål til delmål. Det ene bygger ovenpå det andet, først det simple så det mere komplicerede. Imidlertid er den meningsbærende helhed overladt til forventningens glæde med en begrundelse om at de enkelte færdigheds- og videns-elementer vil blive nødvendige - en gang.

II: Systematisk reduktion. For at undgå den overload som form "I" uundgåeligt fører til, kan man forsøge at lave en systematisk reduktion eller udrensning, men stoffet bliver derigennem blot tyndbenet i form af et tyndbenet systematisk forløb, hvor man skal kende til stoffet i "grove træk". Opbygningen i 'I' og 'II' vil jeg karakterisere som 'del til del' (del-del-).

III: Etablering af platforme. I stedet for det jævne overfladiske gennemløb gribes forpligtelsen til at gribe fat her og der og grave sig ned, slå rod, bygge rede. Man skal danne ø'er men medtænke den forbindende undersøiske bjergkæde, som skaber kontinuitet i fortætninger indenfor et kontinuum. Mellem de grundfæstede piller eller platforme leder broer videre, og jo mere dybtgående fortætningen har været, desto mere glidende bliver forbindelsen mellem dem. Opbygningen vil jeg

karakterisere som 'del til hel' (del-hel).

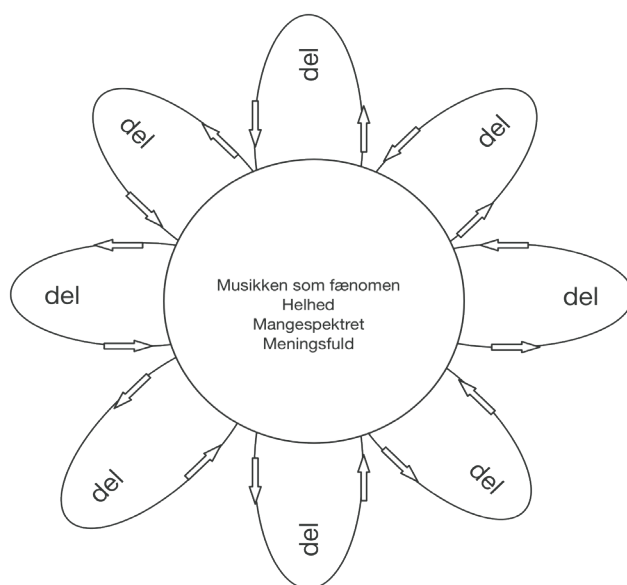
IV: Den eksemplariske fremgangsmåde er rettet mod en repræsentativ helhed, som har samme karakter som fortætningen i platformen. I musik vil denne helhed være en helhed som er 'musik som fænomen' som netop et komplekst meningsunivers, som indeholder mange dimensioner. Der er tale om et "ægte møde", og mulighed for fordybelse og fundamentale oplevelser. Opbygningen vil jeg karakterisere som helhedsorienteret.

Herfra går Wagenschein videre til en kombination af III og IV, der betegnes III':

III': Det funktionelle princip (også kaldet 'Einstieg'). Afsættet for og indgangen til stoffet sker her fra en platform (se figur 3) og ikke fra den trinvise opbygning som i III. Man retter sig først funktionelt mod fænomenet som en kompleks helhed og denne tilgang er således samtidig eksemplarisk og rettet mod elementer. Figur III' viser at indgangen sker "udefra" til en platform og trænger nedad til elementerne (det elementare) og søger det, der er brug for, og samtidig leder den opad mod næste platform. Opbygningen her vil jeg karakterisere som 'hel til del til hel' (hel-del-hel).

Det som Aigner-Monarthog Ardila-Mantilla (2016) beskriver som en oscillation kan imidlertid både være formen III (del-hel) og III' (hel-del). De skelner ikke eksplicit mellem de to, men teksten tyder på, at de har en forståelse som svarer til III'. Det er dog ret vigtigt, da der vil være afgørende forskellige didaktiske forhold i spil, afhængigt af hvilken af de to former anvendes. Præciseringen gennem Wagenscheins didaktik som form III' og en som hel-del-hel proces er central for mit forskningsarbejde med orkesterprojekter.

Jeg vil bruge en cirkelmodel til at illustrere hel-del-hel processen. I midten placerer jeg helhedsaspektet i form af musik som fænomen som indhold, og i en cirkel herom forskellige delområder, som fx rytmik, harmonik, dynamik osv., der ofte beskrives i læreplanens delmål.

Heuristisk model: hel - del - hel

Problemet med delaspekter/delmål er, at de ikke kan stables op og gøre det ud for 'musik som fænomen', men de kan bidrage hertil. En musikalsk meningsfuld helhed etableres først som grundlag for fordybelse og som afsæt for arbejdet med elementernes delaspekter. Processen går

altså fra centrum som fælles musiceren ud til delasppekter som processuelt differentierede, og tilbage til den musikalske helhed, som en hermeneutisk hel - del - hel proces. Tilgangens kendetegn er at den tager afsæt i helheder og ikke i delasppekter. Det betyder også at musikken som fænomen, som opleves og får betydning for den enkelte gennem musiceren er omdrejningspunktet, og gennem betydnings, menings og værdiskabelse etableres indre motivation. Motivationen forstås ikke som noget der skal være der før, men noget der skabes i undervisningen gennem oplevelse og fordybelse.

Indre motivation er ifølge de ledende motivationsforskere Ryan & Deci (2017) den væsentligste drivkraft, man kan tænke sig for læring. Når man ser på videoobservationer fra vellykkede forløb lokalprojekter, ser man netop, ud over fællesskabet, denne glæde ved musikken og indre drivkraft.

Det giver stof til eftertanke at Ryan & Deci (2017) peger på, at en præstationsorienteret målstruktur svækker elevernes indre motivation. Der er en modsætning mellem det der giver den bedste fremdrift i læring, og tidens managementinspirerede undervisningsforståelse: "Substantial evidence shows that autonomy-supportive versus controlling teaching strategies foster more autonomous form of motivation in students and the higher quality engagement, performance, and positive experiences associated with it".

Referencer:

- Aigner-Monarth, E & Ardila-Mantilla, N (2016) Musizieräume - Lernräume - Spielräume. Künstlerisches und didaktisches Handeln in instrumentalen Gruppenunterricht. In: Ardila-Mantilla, Stöger & Wüsthube (red): Herzstück Musizieren. Schott Verlag.
- Bamford, A. (2006) The Wowfactor: Global research perspectives on the impact of the arts in education. Waxmann
- Borg, Jorunn S. (2011): The Cultural Rucksack in Norway. Does the national model entail a programme for educational change? I: Sefton-Green, Thomson, Jones and Bresler (eds). International Handbook of Creative Learning. New York: Routledge.
- Elliott, D.J. (1995) Music Matters, a new philosophy of music education. Oxford University Press
- Holst 2016: Samarbejde og musikalske fællesskaber i det tredje rum. Unge Pædagoger Nr. 3, 2016. s. 66.75.
- Pavlicevic, M., & Ansdell, G. (2009). Between communicative musicality and collaborative musicing: A perspective from community music therapy. In S. Malloch, & C. Trevarthen (Eds.), Communicative musicality. Exploring the basis of human companionship. (pp. 357-376). New York: Oxford University Press.
- Ryan, R.M. & Deci, E.L. (2017) Self-determination Theory. Guildford Press
- Small, C. (1998) Musicking, the meaning of performance and listening. Wesleyan University Press.
- Veblen, K. K. (2013). Introducing Community Music. Community Music Today. NAFME
- Wagenschein, M. (1956) Om begrebet eksemplarisk undervisning. I: (Red) Graf, S.T. og Christiansen P. (2015): Dannende Faglighed. Tekster om det eksemplariske, genetiske og sokratiske undervisningsprincip af Martin Wagenschein. Forlaget Unge Pædagoger.

Bilag

1. Projektbeskrivelse

2. Artikel fra Musikeren

Motivation for projektet

I foråret 2014 gennemførte Kultur- og Fritidsforvaltningen i samarbejde med Børne- og Ungdomsforvaltningen en analyse af den frivillige musikundervisning, der viste, at København dels ligger under de øvrige 6-byer i omfang for den frivillige musikundervisning, dels har en omfattende venteliste for kommunens musikskole. Samtidig er der en geografisk og social skævhed i hvilke børn, der benytter Musikskolen (som dog mindskes gennem Musikskolens fripladsordning, som ca. 130 børn benytter). Efter drøftelse i BUU den 11. juni og den 13. august 2014, samt høring om musikundervisningen den 3. marts 2014 på Københavns Rådhus og ønske fremsat af Klaus Mygind (SF), fremlagde forvaltningen budgetønske vedrørende den frivillige musikundervisning (bilag 1).

Dele af budgetnotatet blev vedtaget i budgetforhandlingerne om budget 2015. Notatet indeholdt tre hovedaktiviteter. Den ene hovedaktivitet, "Mere musik til byens børn", blev vedtaget og udmøntes i dette projekt i overensstemmelse med budgetnotatet, samt de politiske ønsker fremkommer i BUU's behandling af udmøntningssag om budget 2015 den 5. november 2014.

Her vedtog BUU følgende:

"For at fremme den frivillige musikundervisning i København vil der over de næste tre år blive gennemført et pilotprojekt med lokal implementering. Der udmøntes 200.000 kr. til hvert område med henblik på, at de i samarbejde med lokaludvalg, kulturhuse og – foreninger opretter frivillige musikaktiviteter for børn i skolealderen med afsæt i de lokale fysiske rammer og konkrete lokale eksisterende aktiviteter og potentialer. Udmeldingen af midlerne til konkrete aktiviteter sker i tæt samarbejde mellem BUF og KFF.

Der udmøntes 50.000 kr. til Musikskolen til faglig rådgivning i forbindelse med kvalitetsvurdering af aktiviteterne. Derudover udmøntes der 200.000 kr. centralt til styring, evaluering og dokumentation af indsatsen med henblik på at etablere en fremadrettet model på området. I forbindelse med denne undersøgelse og forslag til en fremadrettet indsats vil BUU blive fremlagt en sag i foråret 2015."

Indhold

Projektet indeholder følgende delelementer:

- Konkrete frivillige musikundervisningsaktiviteter gennemføres i hvert område. Aktiviteterne tager afsæt i de eksisterende potentialer i hvert område og udmøntes i tæt samarbejde mellem KFF, BUF og lokaludvalg.

- Nedsættelse af et advisory board, der gennem projektets periode følger det, drøfter projektets resultater og har en rådgivende funktion i forhold til at sikre, at de konkrete aktiviteter, der igangsættes, lever op til projektets formål og succeskriterier. Advisory boardet forelægges de udmøntede frivillige musikundervisningsaktiviteter for 2015 med henblik på at kunne vurdere kvalitet og indhold i forhold til kriterierne for projektet og derigennem foreslå evt. justeringer for aktiviteter i årene 2016 og 2017. Musikskolen vil i denne sammenhæng have til opgave at levere faglig rådgivning i forbindelse med kvalitetsvurderingen af aktiviteterne, både til BUF's fem områder og til Advisory boardet.
- Styrings- og dokumentationsaktiviteter, der følger de konkrete indsatser, med henblik på at indsamle viden om effekten af projektet for de deltagende børn, dels i forhold til om den konkrete målgruppe nås, dels i forhold til hvilken musikalsk læring og prægning projektet skaber hos de deltagende børn.

Projektets formål og succeskriterier

Indsatsen gennemføres med henblik på at sikre, at mange flere børn i København fremadrettet får mulighed for at deltage i frivillig musikundervisning i forskellige former. Særligt fokuseres der på at fremme, at alle børn i hele byen, herunder at børn fra mindre ressourcestærke hjem, deltager i tilbud om frivillig musikundervisning.

Kriterier for igangsættelse af aktiviteter:

1. Aktiviteterne skal kunne tiltrække væsentligt flere børn, som ellers ikke ville deltage i frivillig musikundervisning, herunder særligt:
  - a. børn fra mindre velstillede eller ressourcestærke hjem
  - b. børn fra geografiske områder af byen, hvor der i dag ikke er tilbud om frivillig musikundervisning
2. Aktiviteterne rettes primært mod børn i skolealderen.
3. BUF hjælper gennem sine kontakter til skoler, fritidsinstitutioner og klubber mv. med at fremme kontakten til børnene.
4. Aktiviteterne skal udnytte de lokale fysiske rammer (fx kulturhuse, skoler, fritidshjem og – klubber). En række af BUF's lokaler har konkrete musikfaciliteter (fx musiklokaler på skolerne, musikinstrumenter og indspilningsfaciliteter på fritidshjem og klubber), der kunne udnyttes bedre. Samarbejdet med de konkrete udbydere, som typisk kan findes i KFF-regi og BUF, som har ansvaret for disse supplerende fysiske rammer skal fremme denne udnyttelse.
5. Aktiviteterne skal være i forskellige musikgenrer som er velegnet til at tiltrække de relevante målgrupper, med hovedvægten på rytmisk musik.
6. Udbyderne af de aktiviteter, der igangsættes, skal til projektet kunne levere data om hvor mange og hvilke børn, der deltager i aktiviteten med henblik på at kunne vurdere, om aktiviteten lever op til kriterium 1.
7. Det præcise antal forløb vil afhænge af længde, omfang og antal deltagende børn. Der lægges fra Styregruppens side vægt på længerevarende, bæredygtige forløb som kan forankres på sigt¹.

---

¹ Ændring i forhold til oprindelig Projektbeskrivelse på baggrund af beslutning i Projektgruppen om fokus på at etablere længerevarende musikforløb som kan forankres efter indsatsens afslutning. 03.02.2016

AF ANINE FUGLESANG

FRIVILLIGE MUSIKTILBUD ER VEJEN FREM I KØBENHAVN

Et pilotprojekt kørende over tre år skal være med til at sikre, at flere børn fra mindre ressourcestærke hjem i København får mulighed for at deltage i frivillig musikundervisning. Jeanette Frederiksen er en af de ildsjæle, der brænder for projektet "Mere musik til byens børn".

"DET er vigtigt at skabe en relation til børnene, hvis vi skal nå ind til dem, og det kræver derfor en helhedsindsats, som betyder, at vi også er der i skoletiden," mener Jeanette Frederiksen, der bl.a. er med i projektet Den Cyklende Musikskole. (Foto: Den Cyklende Musikskole).

En geografisk og social skævhed i, hvilke børn der benytter musikskoler i København, har resulteret i, at Københavns Kommune har iværksat en pulje til alternativ musikundervisning. Pilotprojektet "Mere musik til byens børn", der nu går ind i sit tredje og sidste år, gennemføres for at sikre, at mange flere børn fra mindre velstillede eller ressourcestærke hjem får mulighed for at deltage i frivillig musikundervisning.

Børne- og Ungdomsforvaltningen og

Kultur- og Fritidsforvaltningen, der sammen driver projektet, har over en periode på tre år afsat 200.000 kroner årligt til hver af fem områder i Københavns Kommune, mens der udmøntes 50.000 kroner til Københavns Musikskole til faglig rådgivning i forbindelse med kvalitetsvurdering af aktiviteterne. Fælles for aktiviteterne er, at de på frivillig basis skal forankres lokalt i kommunen i for eksempel fritidshjem, klubber og kulturhuse.

En af de musikere, der har engageret

sig i "Mere musik til byens børn", er sanger og musikpædagog Jeanette Frederiksen. Siden 2015 har hun som en del af projektet Den Cyklende Musikskole taget "Mere musik til byens børn" med til Skolen På Amagerbro. Oprindeligt var tanken med pilotprojektet, at børnene skulle stifte bekendtskab med musikken i deres fritid, men for Jeanette Frederiksen og Den Cyklende Musikskole på Amager har det været alfa og omega allerede at møde børnene, når de er i skole.

”Jeg har det sådan, at vi ikke kommer langt nok med projektet, hvis vi først møder børnene sent om eftermiddagen. Nogen har valgt, at de skal gå i skole i mange timer, og derfor skylder vi dem at stå klar, når de er friske,” fortæller Jeanette Frederiksen og fortsætter:

”Vi er i fuld gang med at skabe et musikmiljø, som børnene gerne vil være en del af, og så er det vigtigt, at vi kommer omkring hele barnet. Vi skal opleve dem i skolen og i klassen, vi skal tale med deres klasselærer og få klasselæreren til at tale med eleverne om, hvordan det går med musikken. Vi skal møde dem i skolegården og være interesseret i dem og have tid til et kram eller en high five. Det er vigtigt at skabe en relation, hvis vi skal nå ind til dem, og det kræver derfor en helhedsindsats, som betyder, at vi også er der i skoletiden.”

FORANKRING ER NØGLEN TIL SUCCES

Den Cyklende Musikskole blev grundlagt allerede i 2012, fordi man her så behovet for alternativ musikundervisning. I Københavns Kommune er der kun én musikskole. Idéen med Den Cyklende Musikskole er derfor at bringe musikundervisningen ud til børnene dér, hvor de i forvejen er, og dermed tilbyde alle børn muligheden for musikundervisning.

Jeanette Frederiksen har gennem en år-række arbejdet på musikskoler, men oplever, at hun gennem ”Mere musik til byens børn” når ind til de elever, hun føler, hun ikke kan nå på almindelige musikskoler. Og det er en stor motivationsfaktor i arbejdet, fortæller hun.

”Musik skal være ligesom idræt: tilgængeligt for alle. Det skal ikke kun være for de dygtigste og for de økonomisk velstillede. Og jeg ser bestemt ikke ”Mere musik til byens børn” som en konkurrent til de etablerede musikskoler. Der skal være plads til begge dele, men jeg synes i høj grad, at vi skylder at være her for de her børn, for de er blevet svigtet længe nok,” lyder det fra Jeanette Frederiksen, der ud over at undervise også sørger for, at de involverede

(Foto: Henrik Jansberg).

”Musik er en del af det at være menneske og en del af vores kultur, og det kræver en stor investering fra vores side som undervisere, hvis de her lidt udsatte børn fortsat skal have succeser i musikken.”

JEANETTE FREDERIKSEN, SANGER OG MUSIKPÆDAGOG

undervisere i pilotprojektet samles hvert halve år og deler erfaringer og strategier. Pilotprojektet er netop nu på vej ind i sin tredje og sidste fase, og man har derfor stort fokus på at skabe længerevarende og bæredygtige forløb, da forskning og erfaring viser, at

børnene på den måde får det største udbytte.

”Hvis det her projekt skal fortsætte, når de tre år er gået – hvilket det forhåbentlig gør – er det vigtigt, at vi tænker i langsigtede projekter. Forankring er et af nøgleordene, hvis projektet fortsat skal være en ”

Jeanette Frederiksen

- Uddannet cand.musicae fra DJM i 2007 som almen musikpædagog og rytmisk sanger.
- Har udviklet sin egen virksomhed MakingMusic.dk, hvor hun som musikkonsulent arbejder med opkvalificering af folkeskolelærere, pædagoger og dagplejere.
- Underviser på Roskildes Musiske Skole og på Børnekulturhus Ama'r.
- Udøvende sanger og sangskriver. Udgav ep'en ”Uden at holde fast i noget” i eget navn i 2016.
- Laver workshops i sangskrivning i folkeskolen.

» succes. Det handler ikke om at underholde i "Mere musik til byens børn", men om at lave noget, hvor børnene føler, at de giver noget af sig selv. Og hvor de føler, at de får noget igen. Men det kræver tid og kræfter."

VI SKAL SE HINANDEN I ØJNENE

Jeanette Frederiksen lægger ikke skjul på, at det kan være hårdt at undervise eleverne og svært at nå ind til dem. Mange af børnene er fysisk hårde ved hinanden og kommer let op at slås, og som lærer skal man være opmærksom på, at underholdningsværdien i musikken ofte stopper efter tre undervisningstimer. Det er her, arbejdet med at fastholde elevernes interesse for alvor kommer på prøve.

"Det er meget vigtigt, at børnene får succesoplevelser. Hvis de ikke gør det, har jeg sat barren for højt. Mange af de børn, jeg arbejder med i 'Mere musik til byens børn' har vanskeligt ved at koncentrere sig og kræver struktur, og det betyder, at jeg skal sætte barren lavt. Hvis de i stedet oplever en fia-

sko, ender vi med vrede børn, og det motiverer dem ikke til at fortsætte med musikken," fortæller Jeanette Frederiksen.

Hun tilskriver en stor del af Den Cyklende Musikskoles succes deres sans for planlægning.

"Vi er gode til at koordinere tingene, og det er vigtigt, hvis de her alternative læringsmiljøer skal lykkes. Forventningsafstemning er alfa og omega. Derfor mødes jeg altid med klassens musiklærer eller klasselærer, afhængigt af hvem af dem jeg skal arbejde sammen med, før vi starter et forløb. Det er vigtigt, vi ser hinanden i øjnene og taler om, hvad vi forventer af hinanden og vores samarbejde med børnene."

Det er netop samarbejdet med skolelærerne, Jeanette Frederiksen ser som en af de helt store fordele ved sit arbejde med "Mere musik til byens børn". Når samarbejdet lykkes, og de formår at skabe det såkaldte "tredje rum", hvor deres kompetencer spiller sammen, går tingene op i en højere

enhed, påpeger hun.

Jeanette Frederiksen ved af gode grunde ikke endnu, hvad der sker, når pilotprojektet slutter næste år, men hun håber ikke, at politikerne i Københavns Kommune blot tænker, at de mange skibe, der er sat i søen over de tre år, kan sejle af sig selv. For sådan fungerer det ikke, forklarer hun. I stedet håber hun, at projektet fortsætter, og at de mange erfaringer, som Jeanette Frederiksen og de mange andre undervisere ugentligt dokumenterer i logbøger, kommer endnu flere børn til gode i fremtiden.

"Musik kan bruges til så mange ting for de her børn. De kan udtrykke sig gennem musikken og skabe fællesskaber. Musik er en del af det at være menneske og en del af vores kultur, og det kræver en stor investering fra vores side som undervisere, hvis de her lidt udsatte børn fortsat skal have succeser i musikken," slutter Jeanette Frederiksen.

Mere musik til byens børn

- Et treårigt pilotprojekt med det formål at sikre, at flere børn i København får mulighed for at deltage i frivillig musikundervisning.
- Projektet drives i et samarbejde på tværs af Børne- og Ungdomsforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen med stor inddragelse af lokale musikudbydere.
- Kommunen har afsat en pulje på 200.000 kroner hvert år i en periode på tre år. Pengene tildeles fem administrative områder i København og omegn, der hver får 200.000 kroner per år.
- De fem administrative områder er: Amager, Indre By/Østerbro, Valby/Vesterbro/Kongens Have, Nørrebro/Bispebjerg og Vanløse/Husum/Brønshøj.
- Københavns Musikskole får 50.000 kroner til faglig rådgivning af de frivillige aktiviteter.
- Ud over Den Cyklende Musikskole på Amager er der en lang række andre lokale musikudbydere. Blandt andet Musikalliancen i Husum, hvor de fokuserer på orkesterklasser og underviser børnene i stryger- og blæser-instrumenter.
- Finn Holst, ph.d. og lektor på DPU, indsamler og udvikler viden om de musikpædagogiske praksisformer i projektet og virkninger heraf.